

INARI LIIKUTTAA LUONNOSTAAN

Inarin kävelyn ja pyöräilyn
edistämishjelma 2026–2030

SISÄLTÖ

1. Johdanto	3
2. Miksi kävelyn ja pyöräilyn edistäminen on tärkeää?	4
3. Kävelyn ja pyöräilyn nykytila	5
Inarilaisten liikkuminen	5
Ivalo	7
Inarin kirkonkylä	13
Saariselkä	21
Sevettijärvi	23
4. Ohjelman tavoitteet ja mittarit	26
Tavoitteet	26
Mittarit tavoitteiden seuraamiseen	31
5. Toimenpiteet	32
Kehittämistoimenpiteiden muodostaminen	32
Toimenpideohjelman rakenne	32
Kyläkohtaiset kehittämistoimenpiteet	33
Koko kuntaa koskevat toimenpiteet	50
FAKTAKORTTI: Pyörämatkailu	52
FAKTAKORTTI: Pyöräpysäköinti	55
FAKTAKORTTI: Koulujen saattoliikenne	59

1. JOHDANTO

Inarin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on kunnan ensimmäinen kestävää liikkumista edistävä strategia. Ohjelman tavoitteena on luoda suuntaviivat kävelyn ja pyöräilyn edistämistyölle Inarissa.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma tarkoittaa kuntastrategiaa ja muita strategisia ohjelmia, joilla pyritään lisäämään inarilaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Jalankulun ja pyöräilyn edistäminen tukee Inarin kuntastrategiaa 2030, jossa korostetaan Inarin ainutlaatuista luontoa, kuntalaisten turvallisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia. Kuntastrategian kärkitoimenpiteissä mainitaan paikallisten ja matkailijoiden tarpeiden huomiointi sekä lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja kasvun tarpeet.

Inarin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmassa määritettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden avulla pyritään lisäämään kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta ja houkuttelevuutta kaikenikäisten inarilaisten ja muiden kunnassa liikkuvien keskuudessa. Ohjelmassa on esitetty kyläkohtaisia toimenpiteitä Ivaloon, Saariselälle, Inarin kirkonkylälle ja Sevettijärvelle. Lisäksi ohjelmassa on esitetty koko kuntaa koskevia toimenpiteitä, jotka liittyvät pyörämatkailuun, viestintään ja liikkumisen ohjaukseen, esteettömyyteen sekä opastukseen ja viitoitukseen. Osa toimenpiteistä kohdistuu maantieverkolle, ja niiden toteuttamisesta sovitaan yhteisesti Lapin elinvoimakeskuksen kanssa. Lisäksi jotkut toimenpiteet kohdistuvat Metsähallituksen hallinnoimille alueille, jolloin niiden toteuttaminen edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa.

Kunnan asukkaat ovat päässeet vaikuttamaan työhön asukaskyselyn ja asukastilaisuuksien kautta. Koulumatkaliikkumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä selvitetiin Fiksusti kouluun -ohjelman kyselyissä.

Työtä on ohjannut ohjausryhmä, jossa ovat olleet edustettuina Inarin kunnasta Reetta-Mari Tammela, Tuija Mikkonen ja Pekka Mäkynen, Lapin elinvoimakeskuksesta Jutta Kaisanlahti, Traficomilta Virpi Ansio ja Pyöräilykuntien verkostosta Matti Hirvonen. Työn laadinnasta vastasivat Riikka Kallio, Pinja Pirinen ja Sirje Lappalainen WSP Finland Oy:stä.

Ohjelman laatiminen alkoi toukokuussa 2025 ja ohjelma valmistui joulukuussa 2025.

Ohjelma on saanut Traficomin liikkumisen ohjauksen valtionavustusta.

Kuva: Johanna Vuorela

2. MIKSI KÄVELYN JA PYÖRÄILYN EDISTÄMINEN ON TÄRKEÄÄ?

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen tukee ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja fyysistä toimintakykyä. Lisääntynyt kävely ja pyöräily tuottavat positiivisia terveysvaikutuksia niin yksilölle itselleen, yhteiskunnalle säästyneinä terveydenhuollon kustannuksina kuin työnantajille vähentyneinä sairaspöissaoloina.

Viihtyisyys

Viihtyisyyden parantaminen kylien keskustoissa lisää omin voimin liikkumisen houkuttelevuutta ja tekee liikkumisesta miellyttävää. Esteettömät ja hyvin suunnitellut reitit ja levähdyspaikat tukevat arjen virkistystä ja kannustavat ulkoiluun.

Turvallisuuden lisääntyminen

Kävelijöille ja pyöräilijöille turvallinen liikenneympäristö lisää mahdollisuuksia itsenäiseen liikkumiseen ja liikkumisen houkuttelevuutta kaikenikäisillä. Kävelyn ja pyöräilyn turvallisuuden kannalta oleellista on liikenneympäristö, joka ohjaa käyttäytymään liikennesääntöjen mukaan ja muita kunnioittavasti. Inarissa turvallisten reittien tarve korostuu erityisesti koulumatkoilla ja maanteiden varsilla.

Elinvoima

Kävelyn olosuhteiden ja ympäristön viihtyisyyden parantaminen lisää kylien keskustojen vetovoimaa ja kaupallista aktiivisuutta niin asukkaiden kuin matkailijoiden näkökulmasta. Pyörämatkailureittien ja -palvelujen markkinoinnilla voidaan lisätä Inarin houkuttelevuutta matkailijoiden silmissä. Pyörämatkailijat lisäävät kunnan elinvoimaa tuomalla tuloja paikallisille yrityksille ja palveluille.

Terveyden edistäminen

Kävely ja pyöräily ovat helppo tapa edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kävellessä ja pyöräillessä tehdyt matkat auttavat ylläpitämään terveellisiä elämäntapoja ja edesauttavat päivittäisen liikuntasuosituksen saavuttamista. Säännöllinen liikkuminen vähentää riskiä sairastua kansansairauksiin, parantaa mielenterveyttä ja vähentää stressiä. Vain noin 20 % suomalaisesta aikuisväestöstä saa riittävän määrän terveysliikuntaa.

Päästöttömyys

Kävely ja pyöräily ovat ympäristöystävällisiä liikkumismuotoja, jotka vähentävät liikenteen päästöjä ja melua. Ne tukevat ilmastotavoitteita ja parantavat ilmanlaatua, mikä hyödyttää sekä ihmisten terveyttä että luonnon monimuotoisuutta.

Tasa-arvoisuus

Turvalliset reitit mahdollistavat lasten ja nuorten omatoimisen liikkumisen kylissä. Esteettömät ja saavutettavat reitit lisäävät yhdenvertaisuutta ja tarjoavat eri ikäryhmille mahdollisuuden liikkua itsenäisesti ja turvallisesti. Kävely ja pyöräily soveltuvat lähes kaikenikäisille ja -kuntoisille ja ovat edullinen tapa liikkua.

3. KÄVELYN JA PYÖRÄILYN NYKYTILA

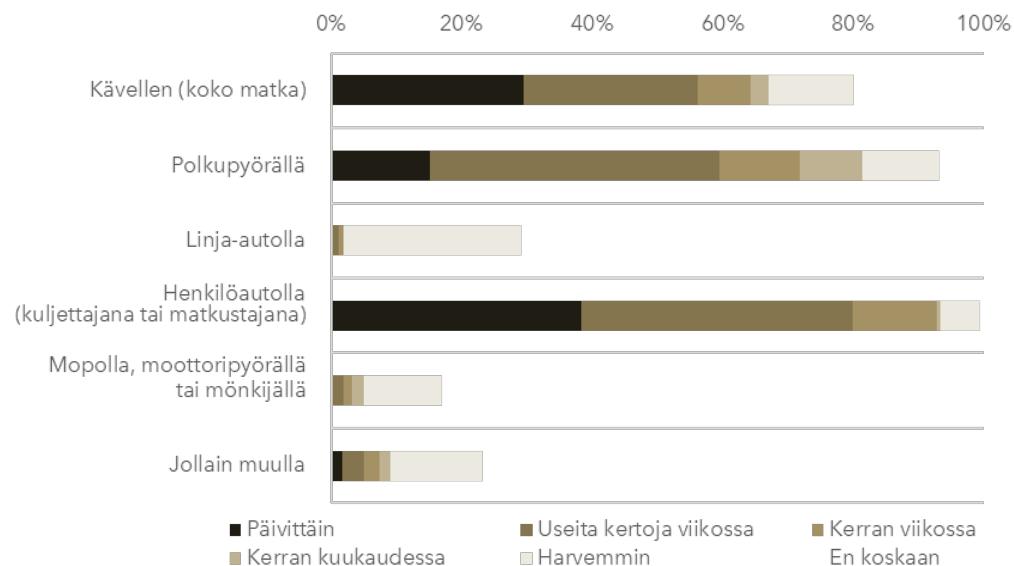
Inarilaisten liikkuminen

Inarilaisten liikkumista ja liikkumiseen liittyviä asenteita ja mielipiteitä selvitettiin työn aikana järjestetyssä asukaskyselyssä. Asukaskysely oli auki kesäkuussa 2025 ja kyselyyn vastasi hieman yli 200 henkilöä. Suurin osa vastaajista (65 %) asuu Ivalossa. Vastaajista valtaosa (65 %) oli 35–64-vuotiaita. Nuoria, alle 25-vuotiaita vastaajia oli hyvin vähän (3 %).

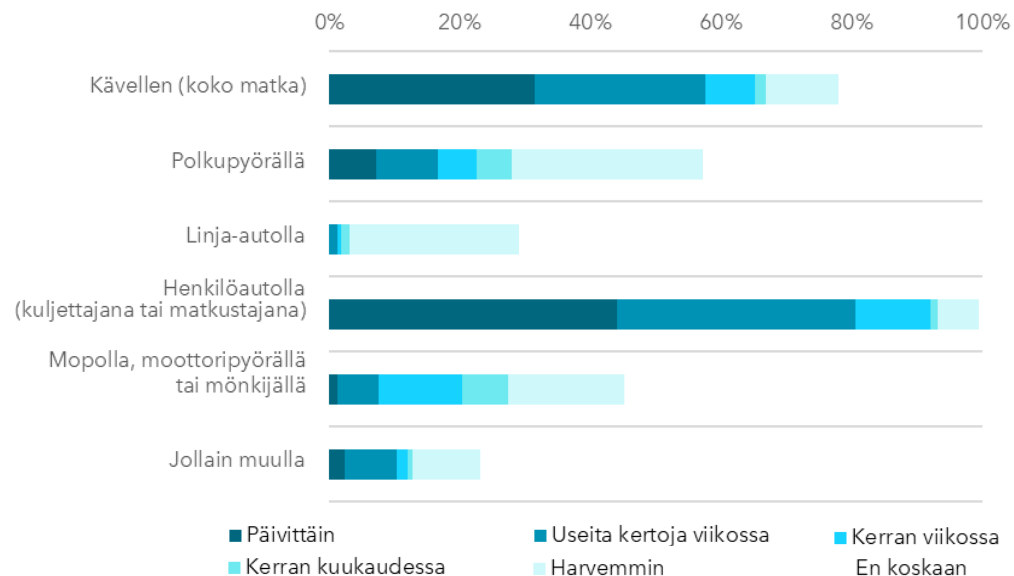
Asukaskyselyn mukaan Inarissa liikutaan eniten henkilöautolla sekä lumettomaan että lumiseen aikaan (kuvat vieressä): 80 % vastaajista käyttää henkilöautoa päivittäin tai useita kertoja viikossa. Kävely ja pyöräily ovat suosittuja kulkumuotoja lumettomana aikana: 57 % vastaajista kävelee päivittäin tai useita kertoja viikossa ja 59 % vastaajista pyöräilee päivittäin tai useita kertoja viikossa. Lumiseen aikaan kävelyn määrä pysyy samana, mutta päivittäin tai useita kertoja viikossa pyöräilevien määrä vähentyy 17 prosenttiin. Talvella moottorikelkan tai mönkijän käyttö lisääntyy, mutta on silti alle 10 %.

Asukaskyselyssä kysyttiin, mitkä tekijät saivat vastaajat kävelemään tai pyöräilemään nykyistä enemmän (kuvat seuraavalla sivulla). Sekä kävelyn että pyöräilyn lisäämisessä korostuvat olosuhteiden parantaminen. Ylivoimaisesti tärkein pyöräilyä edistävä tekijä on uusien pyöräreittien rakentaminen (65 % vastaajista). Myös kävelyn lisäämisessä uusien reittien rakentaminen nousi tärkeimmäksi tekijäksi (50 % vastaajista). Molempien liikkumismuotojen kohdalla merkittäviä muita kehitystarpeita ovat reittien turvallisuuden parantaminen, viihtyisyyden lisääminen ja parempi kunnossapito.

Liikkuminen lumettomaan aikaan (n = 188)

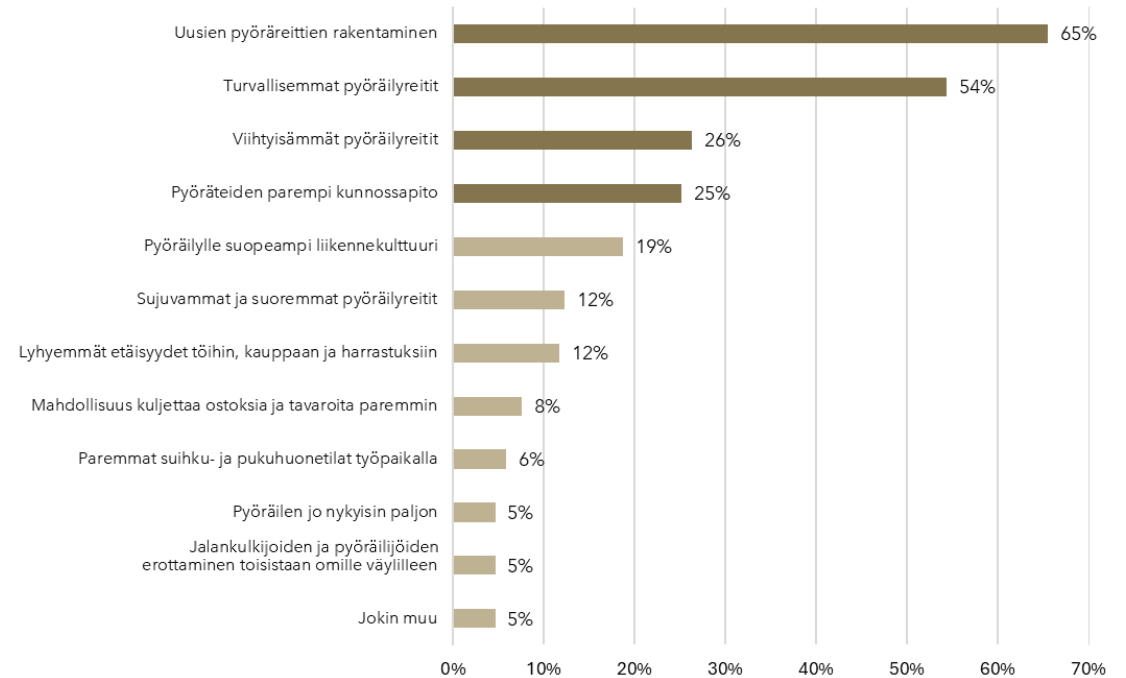
Liikkuminen lumiseen aikaan (n = 183)

Kävelyä lisäävät tekijät (n = 172)

Pyöräilyä lisäävät tekijät (n = 171)

Ivalo

Maankäyttö ja reitit

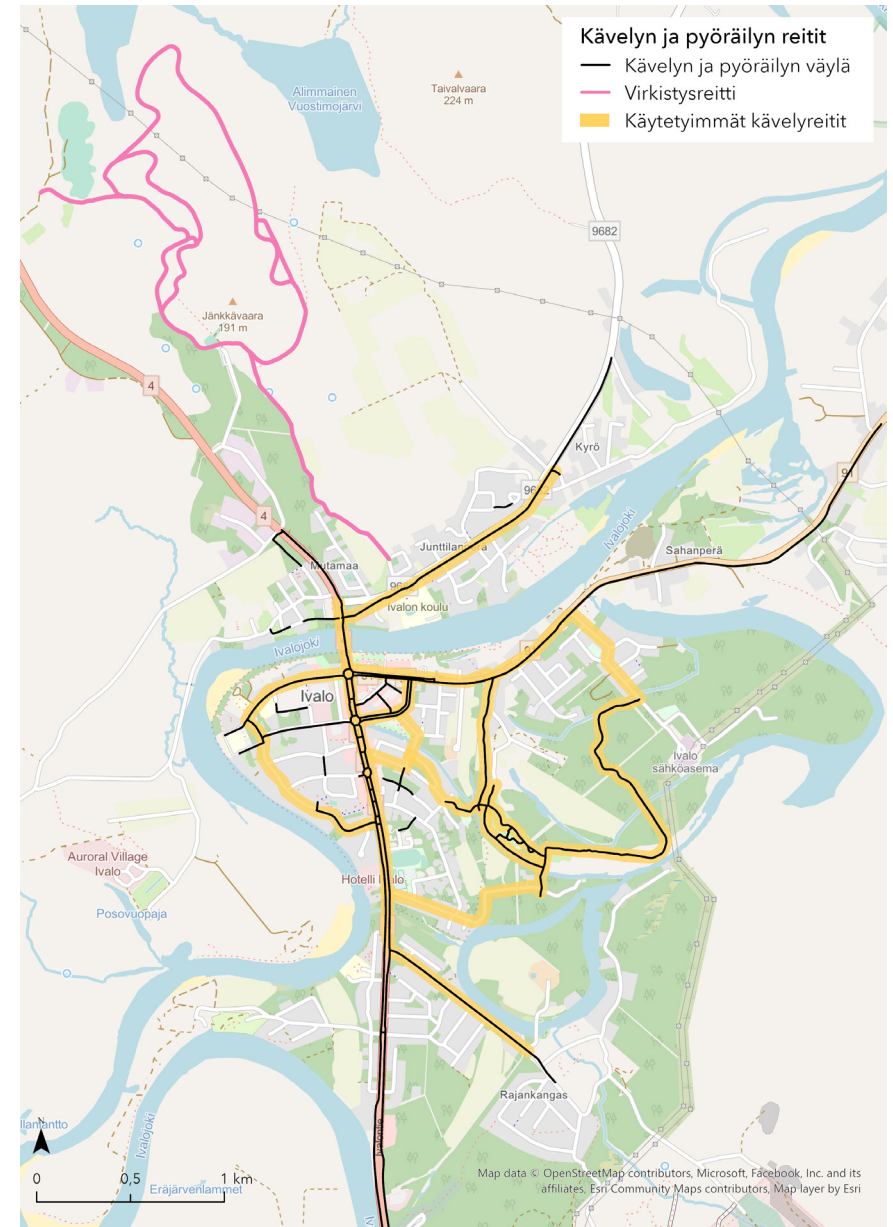
Ivalo on Inarin kunnan suurin taajama, jossa asuu noin 3 200 ihmistä (2023). Ivalo toimii Inari kunnan hallinnollisena ja kaupallisena keskuksena. Taajamassa sijaitsee peruskoulu ja lukio, urheilukeskus sekä muita kunnallisia ja yksityisiä palveluita. Saariselkä sijaitsee noin 30 km päässä ja Inarin kirkonkylä noin 40 km päässä Ivalosta. Sevettijärvelle on Ivalosta matkaa noin 150 km.

Ivalon nykyiset jalankulun ja pyöräilyn väylät sijoittuvat pääosin Ivalon taajamaan. Taajaman ulkopuolella kävelyn ja pyöräilyn väylät puuttuvat lähes kokonaan. Lähivirkistystä Ivalossa tarjoavat Mukkavuopajan luontopolku ja Jänkkävaaran alueen kuntorata. Ivalon läpi, Valtatie 4:ää pitkin kulkevat valtakunnalliset pyörämatkailureitit, EuroVelo 13 ja EuroVelo 11.

Asukaskyselyn ja urheilusovellus Stravan mukaan käytetyimpiä kävelyn reittejä Ivalossa ovat keskustaan johtavien katujen ja maanteiden varret, aivan ydinkeskustan kadut, koululle, uimahallille ja terveysasemalle johtavat reitit sekä Mukkavuopajan alue.

Taajamien kehittämisellä on keskeinen rooli arkiliikkumisen edistämisessä, koska se määrittää, missä arjen toiminnot sijaitsevat ja miten niihin kuljetaan. Ivalossa ja Saariselällä on käynnissä parhaillaan alueidenkäytöllinen suunnitelma, joka sisältää kehittämislinjaukset vuoteen 2040.

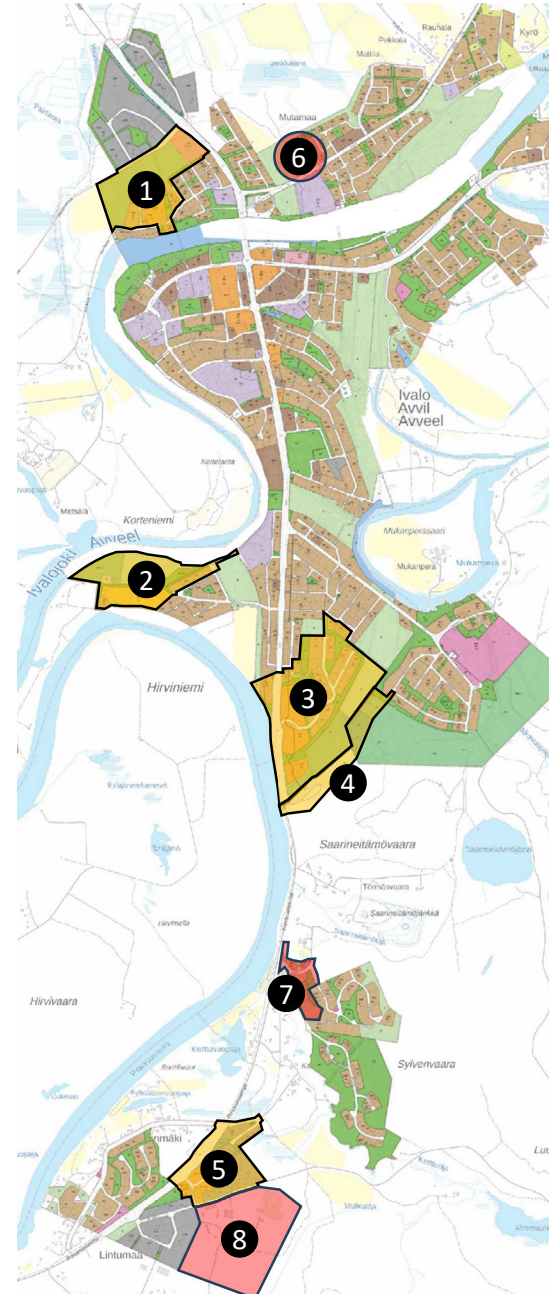

Kuva: Johanna Vuorela

Ivalon alueen maankäyttöä kehitetään vastaamaan kasvaviin asumisen, elinkeinojen ja palveluiden tarpeisiin. Lähivuosina lainvoiman saaneet kaavat mahdollistavat muun muassa uuden pelastusaseman rakentamisen, matkailualueen kehittämisen Näverinniemessä, uusien tonttien käyttöönoton Eteläpään alueella sekä hautausmaan ympäristön ja Lintumaan alueen kehittämisen esimerkiksi hallitarpeisiin.

Vireillä olevissa hankkeissa painottuvat asuinalueiden tehostaminen ja matkailupalveluiden kehittäminen. Keskeistä on kehittää Ivalon keskustaa muuttuviin tarpeisiin suunnittelemalla jatkossa erityisesti kunnan omistamien rakennuksien ja alueiden tehokasta ja tarkoituksenmukaista käyttöä pitkällä aikavälillä.

LAINVOIMAN SAANEET:

1. PELASTUSASEMA JA ENTISEN EMÄNTÄKOULUN ALUE

Kaava päivitti entisen emäntäkoulun alueen kaavatilanteen vastaamaan nykyisiä tarpeita sekä muodosti tulevalle pelastusasemalle rakennuspaikan.

2. NÄVERINIEMI

Kaava päivitti Näveriniemen matkailualueen vastaamaan tulevaisuuden tarpeita sekä muodosti yhden uuden rivitalotontin.

3. ETELÄPÄÄ

Kaavalla saatiin alueelle useita uusia tontteja asumiseen ja liiketoiminnan käyttöön.

4. HAUTAUSMAAN YMPÄRISTÖ

Kaavalla tuettiin hautausmaan kehittämismahdollisuuksia.

5. LINTUMAA

Kaavalla parannettiin Lintumaan alueen teollisuustonttitarjontaa.

VIREILLÄ OLEVAT:

6. VILKONTIE

Tavoitteena on Vilkontien ympäristön asuinalueen maankäytön tehostaminen ja alueen parantaminen viihtyisämmäksi.

7. KERTTUOJA

Tavoitteena on yhdistää kaksi tonttia yhdeksi tontiksi sekä muuttaa kolmen tontin käyttötarkoitus matkailupalveluun sopivaksi.

8. LINTUMAAN AMPUMARATA

Tavoitteena on kehittää Törmäsen ampumaradan toimintaa sekä parantaa teollisuustonttitarjontaa.

Koululaisten liikkuminen

Ivalon koulun oppilaiden liikkumista selvitettiin keväällä 2024 tehdyssä Fiksusti kouluun -kyselyssä. Kyselyyn vastasivat Ivalon koulukeskus Kaarteen yläasteen 7.–9. luokkien oppilaat ja lukiolaiset. Vastaajista 92 % oli yläkoululaisia ja 8 % lukioikäisiä. Ivalon koulun oppilaiden koulumatkojen pituudet vaihtelevat suuresti. Vajaalla kolmanneksella koululaisista koulumatka on yli 5 km, mikä vaikuttaa kulkutapojen valintaan.

Fiksusti kouluun -kyselyllä kartoitettiin, miten oppilaat ja opiskelijat kulkevat kouluun sulan maan aikaan ja lumiseen aikaan. Tulosten perusteella pyöräily on sulan maan aikaan selvästi suosituin liikkumistapa. Lähes puolet pyöräilee kouluun päivittäin ja 70 % vastanneista kertoo käyttävänsä pyörää muutaman kerran kuukaudessa. Kävely ja koulukuljetus ovat seuraavaksi yleisimmät liikkumistavat sulan maan aikaan: 23 % kävelee päivittäin ja 22 % tulee kouluun päivittäin koulukuljetuksella.

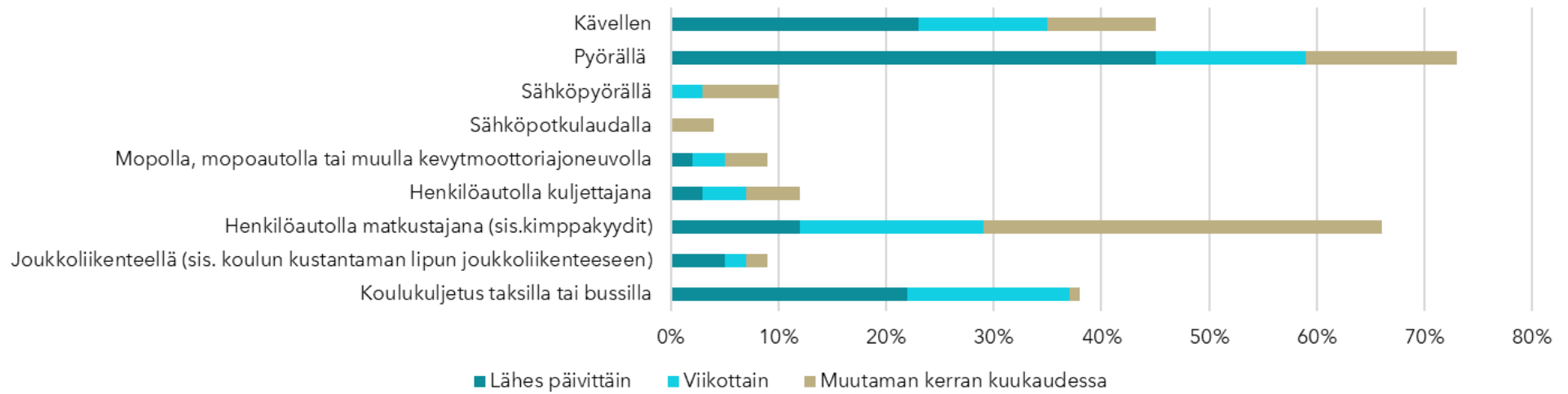
Lumiseen aikaan pyöräilyn määrä koulumatkoilla vähenee merkittävästi, mutta 20 % oppilaista jatkaa päivittäistä pyöräilyä talvellakin. Lumiseen aikaan päivittäisen kävelyn määrä sen sijaan kasvaa 28 prosenttiin. Koulukuljetusta käytetään talvella enemmän: päivittäin yli 30 % oppilaista tulee kouluun kuljetuksella.

Henkilöautolla matkustaminen on yleistä ympäri vuoden, mutta talvella se korostuu hieman enemmän. Tulosten perusteella henkilöauto on monelle oppilaalle satunnainen tai täydentävä kulkutapa, mutta harvoille ensisijainen.

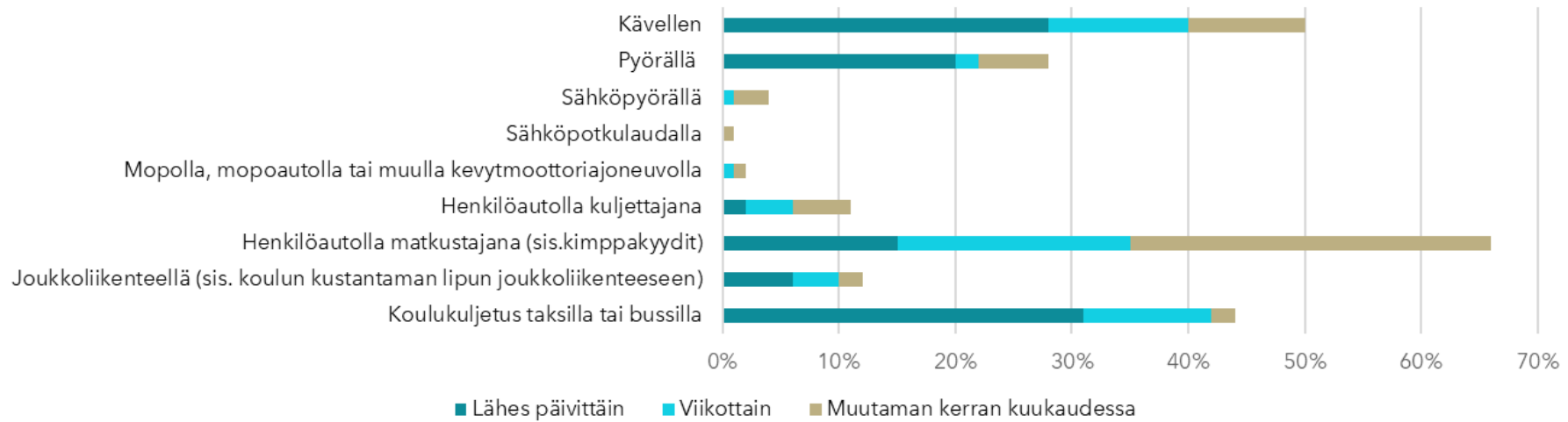

Jos koulumatkasta taitetaan päivittäin 200 metriä suuntaansa jalkaisin, niin kouluviikon aikana aktiivista liikkumista kertyy 2 000 metriä enemmän. Tämä tarkoittaa, että lukuvuoden aikana liikkumista kertyy noin 72 kilometriä lisää eli reilusti yli Kevon vaellusreitien pituus.

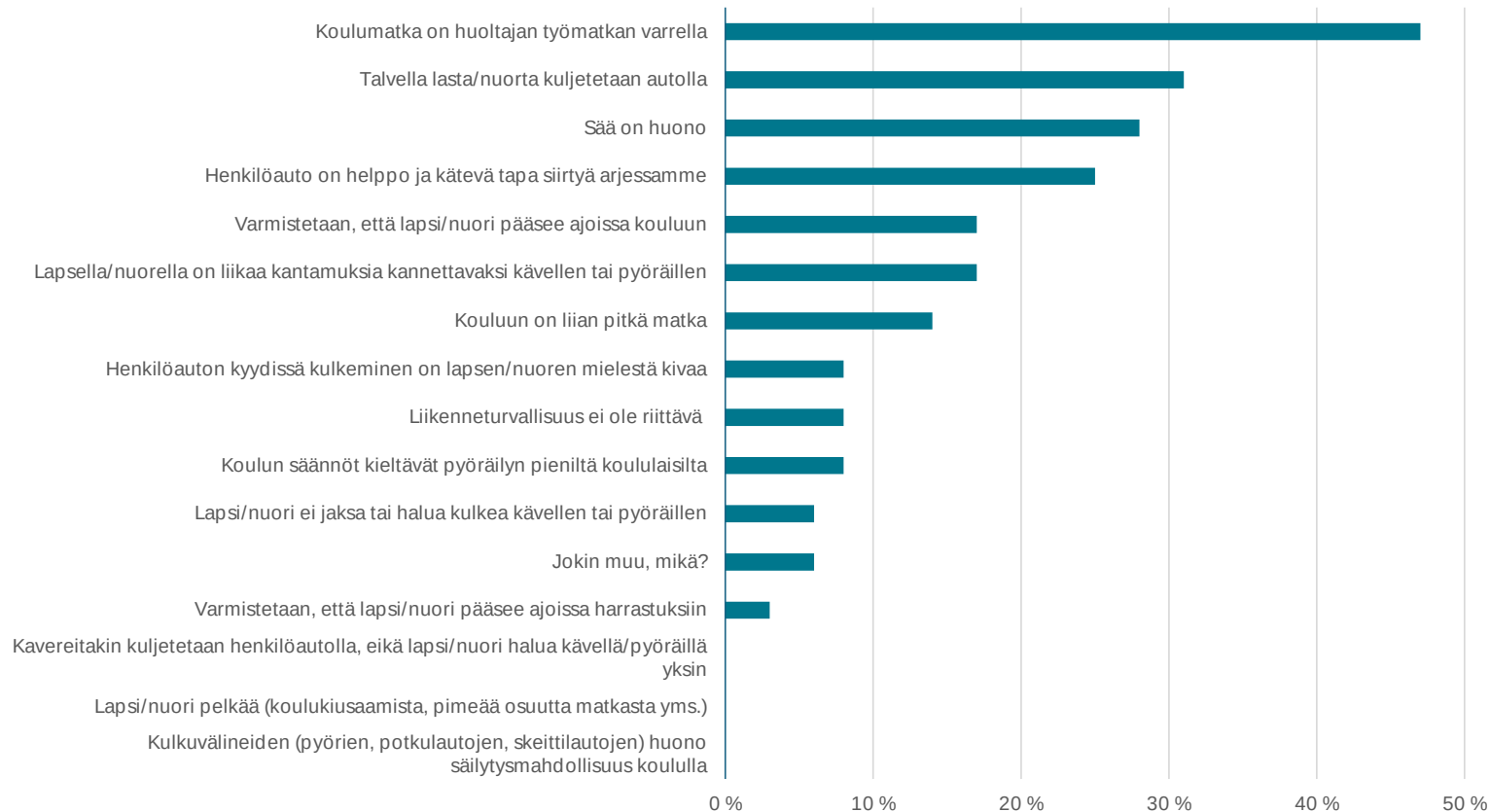
Ivalon koulun oppilaiden liikkuminen eri kulkutavoilla syksyllä/kesällä eli sulan maan aikaan (n=83)

Ivalon koulun oppilaiden liikkuminen eri kulkutavoilla talvella eli lumiseen aikaan (n=83)

Ivalon koulun oppilaiden syyt kulkea autolla kouluun (n=36)

Koululaisten huoltajille suunnatussa Fiksusti kouluun -huoltajakyselyssä kartoitettiin huoltajien näkemyksiä lasten ja nuorten koulumatkaliikumisesta. Kyselyyn vastasivat Ivalon koulun 1.–6. luokkalaisten huoltajat.

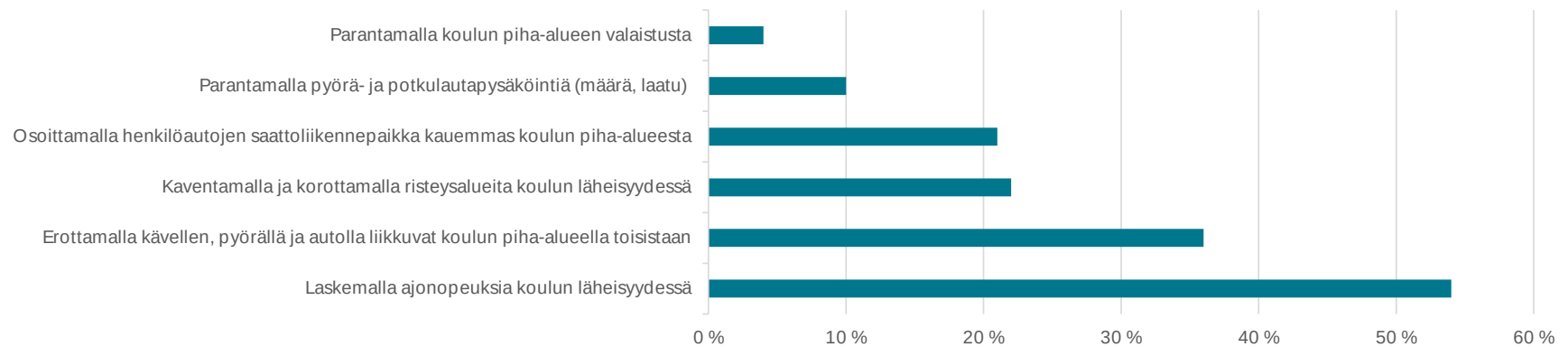
Huoltajien mukaan merkittävimmät tekijät lasten ja nuorten autolla kyyditsemiseen koulumatkoilla liittyvät sääolosuhteisiin ja arjen sujuvuuteen. Kyselyn perusteella yleisin syy Ivalon koulun oppilaiden autokyydeille on se, että lapsen koulumatka osuu huoltajan työmatkan varrelle (47 % vastaajista). Muita merkittäviä tekijöitä ovat talviaika, huono sää sekä auton käytön helppous arjessa.

Huoltajakyselyssä kysyttiin myös, miten aktiivisesti kuljettujen koulumatkojen turvallisuuden ja sujuvuuteen voitaisiin parhaiten vaikuttaa. Kouluympäristöön liittyvistä tekijöistä tärkeimmäksi nousi ajonopeuksien laskeminen koulun läheisyydessä (54 % vastaajista) ja eri kulkumuotojen erottelu koulun piha-alueella (36 % vastaajista). Kouluun ja huoltajiin liittyvistä tekijöistä tärkeimmiksi koetaan liikennetaitojen opetus koulussa (47 % vastaajista) ja kotona (35 % vastaajista), aktiiviseen liikkumiseen kannustaminen (44 % vastaajista) sekä huoltajien oman toiminnan tarkastelu koulureiteillä (41 % vastaajista).

Ivalon koulu: miten lasten ja nuorten aktiivisesti kuljettujen koulumatkojen turvallisuuteen ja sujuvuuteen voitaisiin mieletsäsi parhaiten vaikuttaa? (n = 112) Koulu ja huoltajat

Ivalon koulu: miten lasten ja nuorten aktiivisesti kuljettujen koulumatkojen turvallisuuteen ja sujuvuuteen voitaisiin mieletsäsi parhaiten vaikuttaa? (n = 112) Koulun piha-alue ja koulua ympäröivät tiet

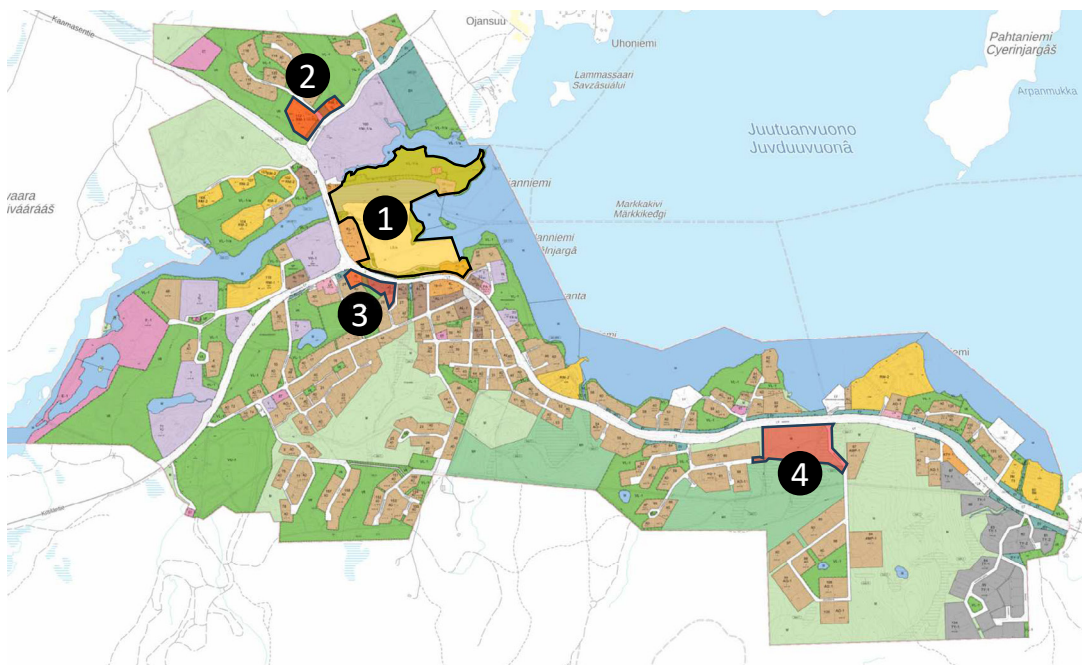
Inarin kirkonkylä

Maankäyttö ja reitit

Inarin Kirkonkylä on Inarin kunnan toiseksi suurin taajama Ivalon jälkeen. Asukkaita Inarin kirkonkylässä on noin 780 (2023). Inarin kirkonkylässä sijaitsee lukusia kulttuuri- ja matkailupalveluja, kuten majoitus- ja ohjelmapalveluja sekä Saamelaismuseum Siida ja Saamelaiskulttuurikeskus Sajos. Kirkonkylässä sijaitsee myös Inarin koulu sekä toisen asteen opetusta tarjoava Saamelaisalueen koulutuskeskus.

Inarin kirkonkylän nykyiset jalankulun ja pyöräilyn väylät sijoittuvat pääosin kylän keskustan alueelle valtatie 4 varteen sekä oppilaitoksiin johtavien Menesjärventien ja Saarikoskentien varsiin. Lähivirkistykseen on tarjolla Onnenkukkulan lyhyt kävelyreitti, sataman ja rannan reitti sekä Juutuanpolun virkistysreitti. Lisäksi Juutuanvaaran hiihtostadionilla on kansainvälisiin kilpailuihin soveltuvia latuja. Ivalon läpi, Valtatie 4:ää pitkin kulkevat valtakunnalliset pyörämatkailureitit, EuroVelo 13 ja EuroVelo 11.

LAINVOIMAN SAANEET:

1. SATAMA-ALUE JA TONTTI 30/1

Kaava päivitettiin vastaamaan nykyhetken tarpeita.

VIREILLÄ OLEVAT:

2. KORTTELIT 112 JA 121

Tavoitteena on sallia asuntorakentaminen korttelissa 112 ja majoitusrakentaminen korttelissa 121.

3. INARINTIEN LIIKETONTIT

Tavoitteena on sallia tonteilla matkailua palvelevaa rakentamista.

4. URUVAARANTIE

Tavoitteena on linjata Uruvaarantie uudelleen.

Inarin kirkonkylällä maankäyttöä kehitetään asumisen, matkailun ja palveluiden tarpeisiin. Viime vuosina lainvoiman saaneet kaavat sisältävät satama-alueen päivityksen, ja vireillä olevat hankkeet painottavat asuntorakentamista, matkailupalveluja ja liikennejärjestelyjen parantamista.

Koululaisten liikkuminen

Inarin yläkoulu:

Inarin koulun oppilaiden koulumatkaliikkomista selvitettiin keväällä 2025 tehdyl-
lä Fiksusti kouluun -kyselyn avulla. Vastaajista 56 %:lla koulumatkan pituus on yli
5 km, mikä vaikuttaa kulkutapojen valintaan. Kaikki vastaajat olivat yläkouluikäi-
siä. Vastaajia oli yhteensä vain 18.

Kyselyn tulosten perusteella koulukuljetus on ylivoimaisesti yleisin liikkumismuo-
to ympäri vuoden. Sulan maan aikaan yli 60 % käyttää koulukuljetusta päivittäin.
Lumiseen aikaan päivittäin koulukuljetusta käyttävien määrä hieman vähenee,
mutta on edelleen 55 %. Sulan maan aikaan 22 % oppilaista matkustaa kouluun
autokyydillä lähes päivittäin. Talvella osuus kasvaa 28 prosenttiin, ja lisäksi 22 %
kulkee autolla viikoittain.

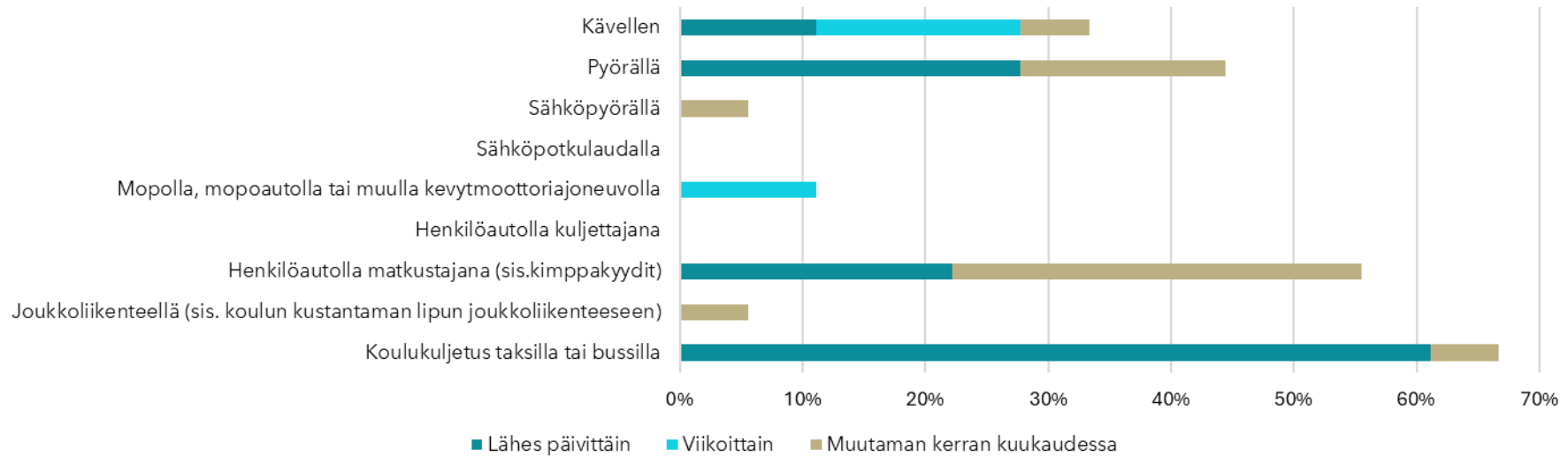
Pyöräily koulumatkoilla on vahvasti kausiluonteista: sulan maan aikaan pyöräily
on päivittäinen liikkumismuoto lähes 30 prosentilla oppilaista, mutta talvella
päivittäin ei ilmoita pyöräilevänsä kukaan. Sulan maan aikaan 34 % oppilaista
kävelee kouluun muutaman kerran kuukaudessa ja heistä 11 % lähes päivittäin.
Talvella päivittäin kävelevien määrä nousee 17 prosenttiin.

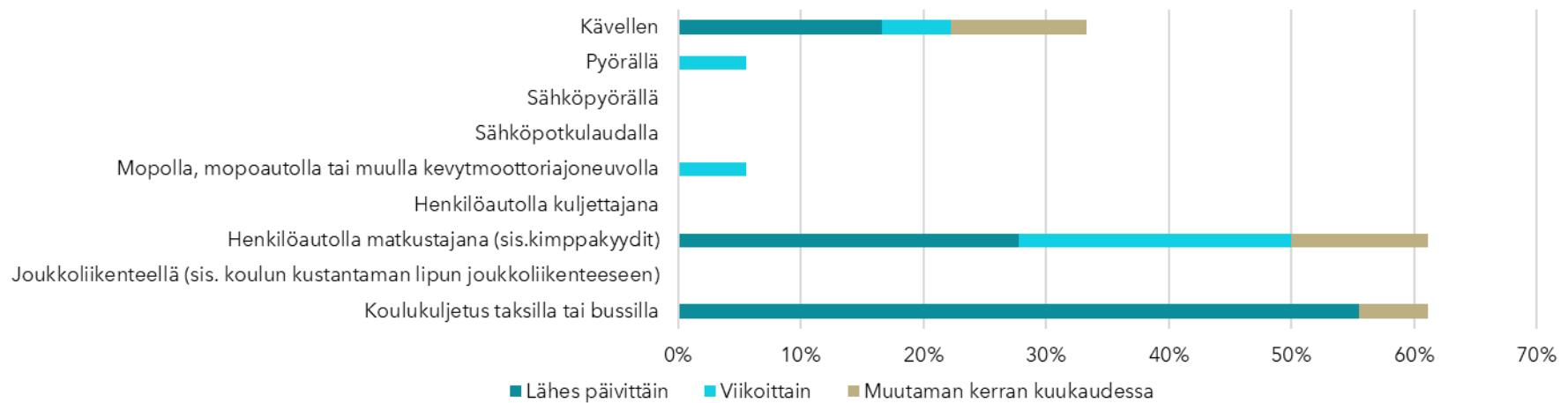
Kävely ja pyöräily ovat täysin päästöttömiä tapoja liikkua. Pidemmällä matkoilla joukkoliikenne ja yhteiskuljetukset ovat ilmastoystävällisiä vaihtoehtoja. Pitkien välimatkojen vuoksi useampi tarvitsee Inarissa autoa. Autoilun voi kuitenkin hoitaa fiksusti ja vähäpäästöisesti, huomioiden, että tarpeettomat koulumatkat autolla kuormittavat ympäristöä ja heikentävät turvallisuutta koulujen lähiympäristössä.

Inarin yläasteen oppilaiden liikkuminen eri kulkutavoilla syksyllä/keväällä eli sulan maan aikaan (n=18)

Inarin yläasteen oppilaiden liikkuminen eri kulkutavoilla talvella eli lumiseen aikaan (n=18)

Inarin koulun oppilaiden syyt kulkea autolla kouluun (n=13)

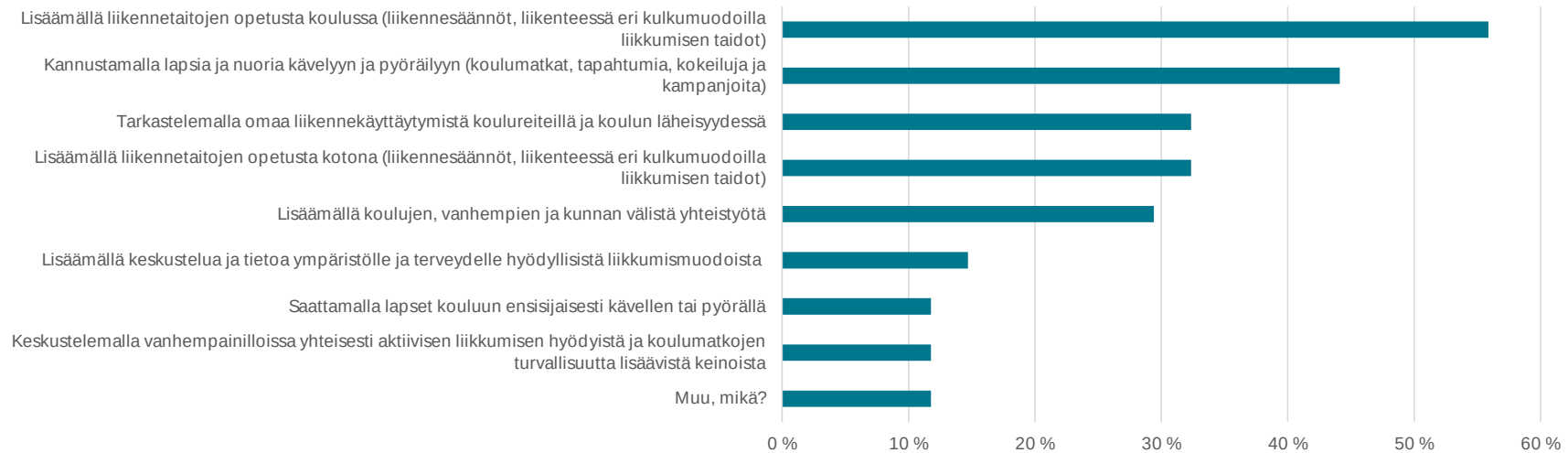

Koululaisten huoltajille suunnatussa Fiksusti kouluun -huoltajakyselyssä kartoitettiin huoltajien näkemyksiä lasten ja nuorten koulumatkaliikumisesta. Kyseeseen vastaajat olivat Inarin koulun esi- ja 1.–9.-luokkalaisten huoltajia.

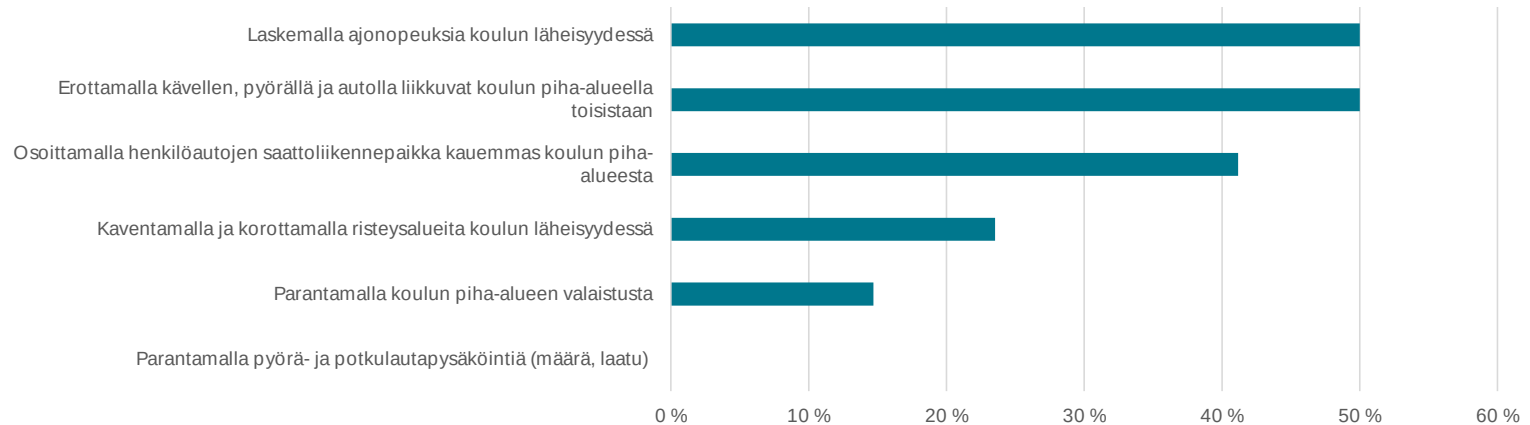
Huoltajien mukaan yleisin syy lasten ja nuorten autolla kyyditsemiseen koulumatkoilla on talviaika, jonka mainitsi 46 % vastaajista. Toiseksi yleisimmät tekijät olivat huono sää ja se, että autokyydillä varmistetaan lapsen tai nuoren pääsy kouluun ajoissa.

Huoltajakyselyssä kysyttiin myös, miten aktiivisesti kuljettujen koulumatkojen turvallisuuteen ja sujuvuuteen voitaisiin parhaiten vaikuttaa. Kouluympäristön kehittämisessä tärkeimmiksi tekijöiksi nousivat ajonopeuksien alentaminen koulun läheisyydessä sekä eri kulkumuotojen selkeä erottelu koulun piha-alueella. Noin puolet vastaajista valitsivat nämä tekijät. Kolmanneksi tärkeimmäksi tekijäksi arvioitiin saattoliikennepaikan osoittaminen kauemmas koulun piha-alueesta. Kouluun ja huoltajiin liittyvistä tekijöistä tärkein on liikennetaitojen opetus koulussa, jonka valitsi 56 % vastaajista. Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi arvioitiin aktiiviseen liikkumiseen kannustaminen (44 % vastaajista).

Ivalon koulu: miten lasten ja nuorten aktiivisesti kuljettujen koulumatkojen turvallisuuteen ja sujuvuuteen voitaisiin mieletsäsi parhaiten vaikuttaa? (n = 34) Koulu ja huoltajat

Ivalon koulu: miten lasten ja nuorten aktiivisesti kuljettujen koulumatkojen turvallisuuteen ja sujuvuuteen voitaisiin mieletsäsi parhaiten vaikuttaa? (n = 34) Koulun piha-alue ja koulua ympäröivät tiet

Saamelaisalueen koulutuskeskus:

Fiksusti kouluun -kysely toteutettiin myös Inarin kirkonkylässä sijaitsevassa Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa, joka on toisen asteen oppilaitos. Yli puolet opiskelijoista asuu koulutuskeskuksen Jeera-asuntolassa, joka sijaitsee Sarviniementien varrella, hieman yli kolmen kilometrin päässä koulutuskeskuksesta. Kaikki vastaajat olivat yli 16-vuotiaita ja 65 % vastaajista yli 25-vuotiaita. Vastajia oli yhteensä 17, joten tulokset ovat suuntaa antavia.

Tulosten perusteella pyöräily on sulan maan aikaan yleisin liikkumismuoto: yli puolet vastaajista pyöräilee päivittäin ja lähes 80 % edes satunnaisesti. Pyöräily on vahvasti kausiluonteista ja vähenee merkittävästi lumiseen aikaan.

Lumettomaan aikaan 37 % kävelee kouluun lähes päivittäin ja 70 % vähintään muutaman kerran kuukaudessa. Talvella koulumatkan päivittäin kävelyn osuus nousee 53 prosenttiin.

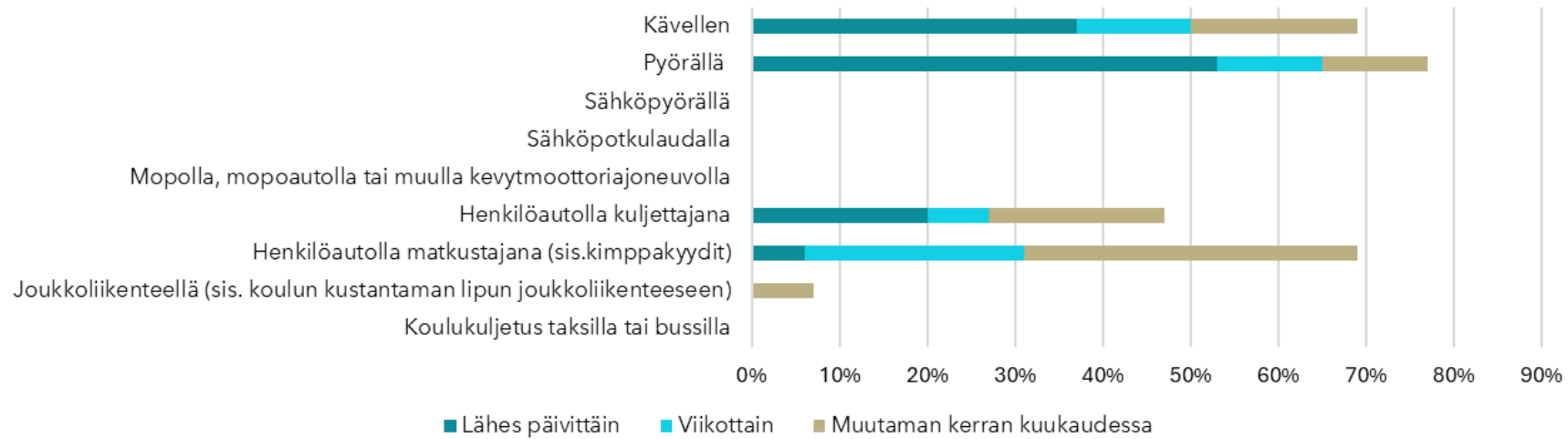
Henkilöauton käytössä ole merkittäviä muutoksia lumettoman ja lumisen ajan välillä ja noin 20 % vastaajista ajaa autolla kouluun päivittäin. Henkilöautokyytien määrä kasvaa hieman lumisena aikana.

Kyselyssä sai antaa myös avointa palautetta koulumatkojen olosuhteista. Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskelijoiden vastauksissa korostui Sarviniementie, jota pitkin useat opiskelijat kulkevat kouluun. Sarviniementiellä liikkuminen koetaan vaaralliseksi erityisesti pimeään aikaan ja talvella. Suurimmat ongelmat liittyvät valaistuksen puutteeseen, heikkoon näkyvyyteen ja siihen, ettei tiellä ole erillistä kävelyn ja pyöräilyn väylää. Talviaikaan myös puutteet aurauksessa ja liukkaudesta tuovat haasteita koulumatkoihin.

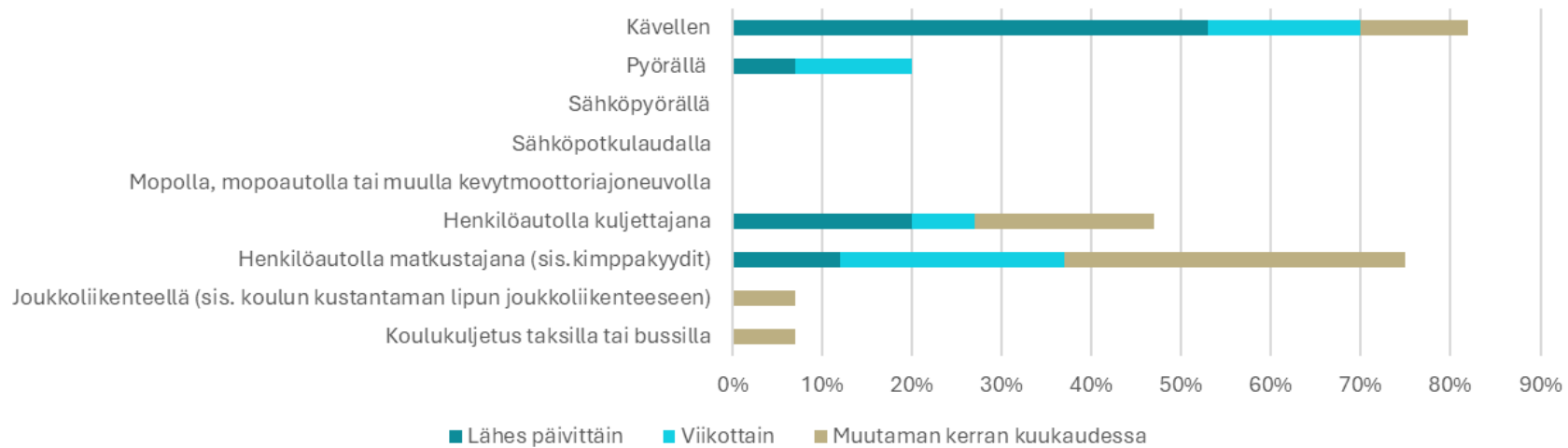

Inarin kunnan katuverkkoa on yhteensä noin 100 kilometriä. Valta- ja maantieverkot omistaa Väylävirasto, joita ylläpitää Elinvoimakas. Teiden kehittäminen edellyttää yhteistyötä ja yhteispeliä sekä rahoitusta valtiolta.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskelijoiden liikkuminen eri kulkutavoilla syksyllä/
keväällä eli sulan maan aikaan (n=17)

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskelijoiden liikkuminen eri kulkutavoilla talvella eli
lumiseen aikaan (n=17)

Saariselkä

Maankäyttö ja reitit

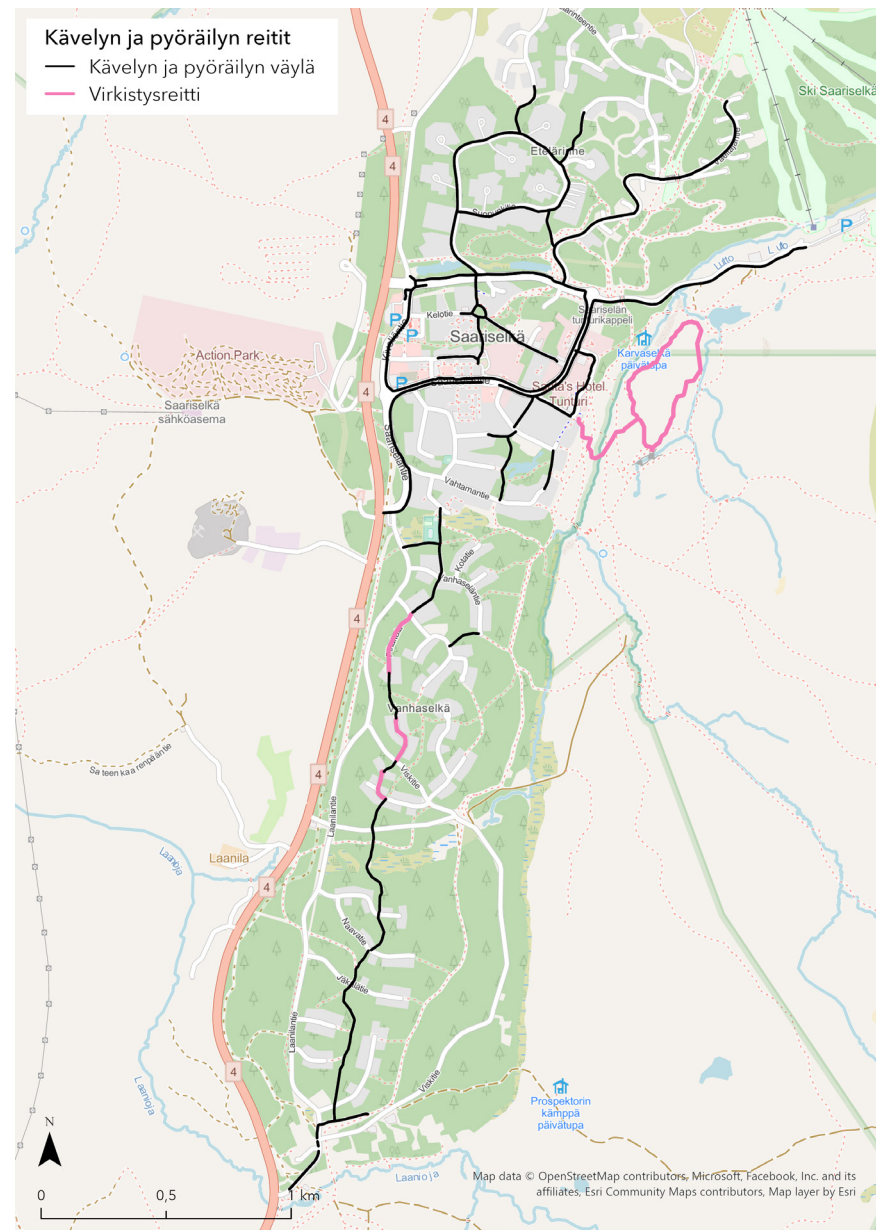
Saariselän kylä sijaitsee Inarin kunnan eteläosassa. Saariselällä sijaitsee suosittu ympärivuotinen matkailukeskus, jossa on mahdollista harrastaa esimerkiksi hiihtoa, laskettelua, vaellusta ja maastopyöräilyä. Saariselällä on lukuisia matkailijoita palvelevia palveluja kuten hotelleja, mökkejä, ravintoloita ja kauppia. Saariselällä ei ole omaa koulua. Vakituksia asukkaita Saariselän kylässä asuu noin 320 (2023).

Saariselällä on kävelyn ja pyöräilyn väyliä kylän keskustassa ja keskustan ympäristössä loma-asuntojen ja asutuksen läheisyydessä. Kävelyn ja pyöräilyn väylät eivät kuitenkaan kata kaikkia rakennettuja alueita. Saariselällä ja sen ympäristössä on lukuisia ulkoilureittejä ja erilaisia pyöräilyyn tarkoitettuja reittejä. Lähivirkistystä Saariselällä tarjoaa Urkinpuisto ja vaativa esteetönreitti Auroranpolku. Saariselän läpi, Valtatie 4:ää pitkin kulkevat valtakunnalliset pyörämatkailureitit, EuroVelo 13 ja EuroVelo 11.

Saariselän nykyinen maankäyttö sijoittuu lähes kokonaan Valtatie 4:n itäpuolelle. Saariselälle on suunnitteilla lukuisia maankäyttöhankkeita, joista osa sijaitsee myös valtatie 4:n länsipuolella. Kehityshankkeet keskittyvät erityisesti maankäytön tehostamiseen ja erityisesti matkailu- ja majoituspalvelujen kehittämiseen. Myös asuintonttien lisääminen on yksi Saariselän tärkeimpiä ajankohtaisia tarpeita.

Kunnan maankäytöllisillä ratkaisuilla pyritään kehittämään, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön edellytyksiä. Inarin kunnan 2030 strategian mukaisesti toteutetaan opastettuja reittejä lähiluontokohteisiin ja lähivirkistysalueille eri käyttötarpeet ja esteettömyys monipuolisesti huomioiden.

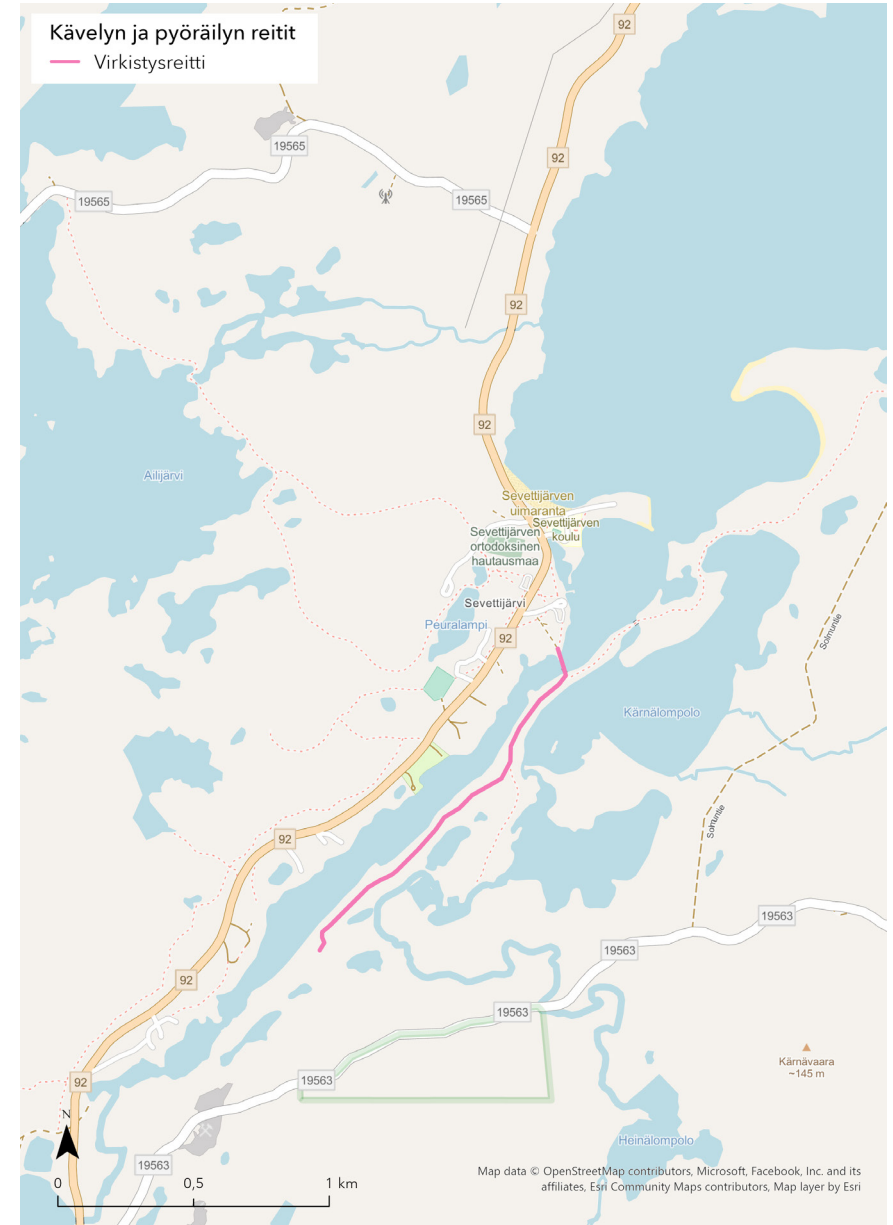
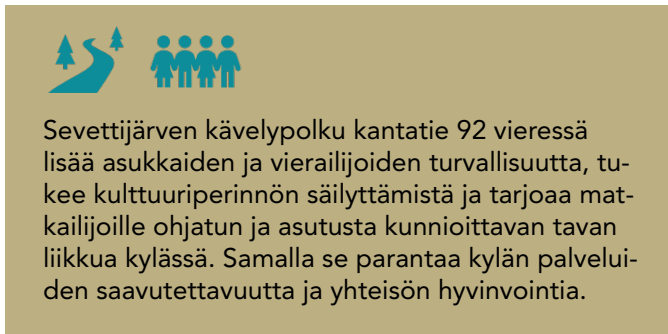

Sevettijärvi

Maankäyttö

Sevettijärven kylä sijaitsee Inarin koillisosassa, noin 35 kilometrin päässä Norjan rajalta Näämöstä. Kylätaajamassa sijaitsevat koulu, uimaranta, Koltatalo, ortodoksinen kirkko, baari ja museo. Kylän ympäristö on harvaan asuttua erämaata. Kylä sijaitsee kantatie 92:n varrella. Asutus on harvaa ja sijoittunut nauhamaisesti kantatien varteen. Sevettijärven taajamassa asuu noin 50 asukasta ja Sevettijärven ja Näämön alueella asukkaita on yhteensä noin 245.

Sevettijärvellä ei ole rakennettuja kävelyn ja pyöräilyn väyliä. Kylän keskustan kohdalle eri toimintojen välille on muodostunut kävelypolkuja metsäalueelle maantien läheisyyteen. Kylän keskustan kohdalla joen toisella puolella kulkee Harjupolku-niminen virkistysreitti, joka on nykyisin huonossa kunnossa etenkin joen ylittävän sillan osalta. Sevettijärven läpi, kantatietä 92 pitkin kulkee valtakunnallinen pyörämatkailureitti EuroVelo 13.

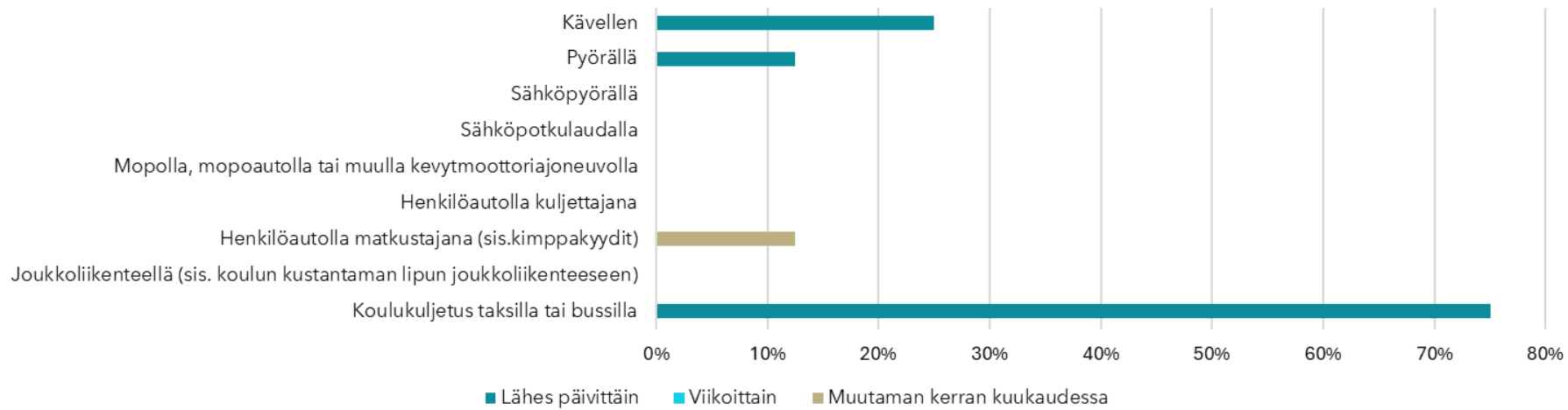

Koululaisten liikkuminen

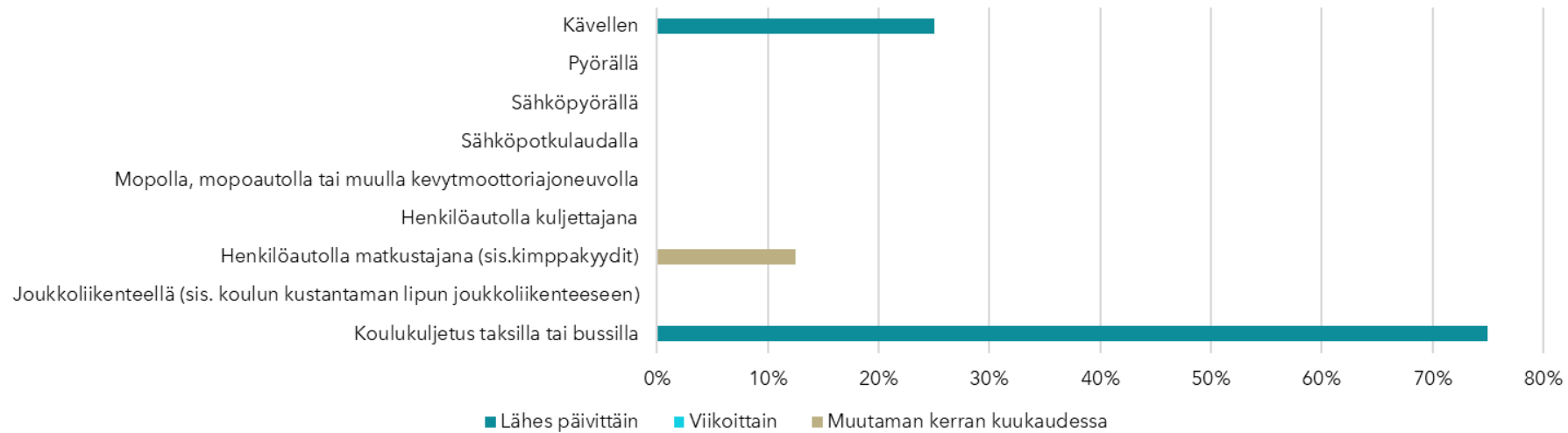
Sevettijärven koulun oppilaiden liikkumista selvitettiin keväällä 2025 tehdyllä Fiksusti kouluun -kyselyllä. 75 % vastaajista koulumatkan pituus on yli 5 km ja 50 % yli 20 km, mikä vaikuttaa kulkutapojen valintaa. Kaikki vastaajat olivat yläkouluikäisiä. Kyselyyn vastaajia oli yhteensä kahdeksan, mikä on hyvä huomioida tuloksia tulkittaessa.

Tulosten perusteella koulumatkaliikumisessa ei ole havaittavissa merkittäviä kausivaihteluja. Koulukuljetus on ympäri vuoden merkittävin liikkumismuoto, jota käyttää päivittäin 75 % vastaajista. Loput vastaajista kävelee kouluun sulaan maan aikaan ja lumettomana aikana.

Sevettijärven koulun oppilaiden liikkuminen eri kulkutavoilla syksyllä/kevällä eli sulan maan aikaan (n=8)

Sevettijärven koulun oppilaiden liikkuminen eri kulkutavoilla talvella eli lumiseen aikaan (n=8)

4. OHJELMAN TAVOITTEET JA MITTARIT

Tavoitteet

Inari on omassa kuntastrategiassaan esittänyt useita tavoitteita, joiden saavuttamista kävelyn ja pyöräilyn edistäminen tukee. Strategiset tavoitekokonaisuudet sisältävät luonnon ja ympäristön, elinkeinojen ja kuntalaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistämisen näkökulmia. Kuntastrategian toimenpidesuunnitelmassa 2024–2026 on esitetty kärkitoimenpiteiksi muun muassa

- lasten ja nuorten kokonaisvaltainen hyvinvoinnin ja kasvun edellytysten parantaminen,
- opastettujen reittien toteutus lähiluotokohteisiin eri käyttötarpeet ja esteettömyys huomioiden sekä
- paikallisten ja matkailijoiden tarpeiden huomioiminen luontomatkailukohteissa.

Tässä työssä määritettiin Inarin kävelyn ja pyöräilyn edistämisen teemat ja tavoitteet vuoteen 2030 yhdessä työn ohjausryhmän kanssa. Teemat ja tavoitteet valittiin siten, että ne tukevat kuntastrategiaa ja työn aikana esiin nousseita kehittämistarpeita. Kehittämistarpeita kerättiin asukaskyselyllä ja asukasilloissa, maastohavainnoinnilla, aikaisemmista selvityksistä, kunnan asiantuntijoiden keskusteluin ja ohjausryhmän työskentelyllä. Lisäksi tarkistettiin, että tavoitteet ovat linjassa valtakunnallisia kestäväää kehitystä, liikkumista ja terveyden edistämistä ohjaavien linjausten kanssa. Kävelyn ja pyöräiliikenteen olosuhteiden kehittäminen vaatii useiden eri toimialojen panosta ja yhteistyötä, minkä vuoksi edistämistyölle oli tärkeää löytää yhteiset tavoitteet, joihin kaikki tahot voivat sitoutua.

Inarin kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi muodostettiin visio ”Yhteisapelillä turvallista liikkumista – Inariin mahtuvat kaikki” ja visiota toteuttavat neljä pääteemaa, joiden alle tavoitteet on muodostettu. Pääteemat ovat virkistystä lähiympäristöstä, liikettä koulupäivään, turvalliset arjen matkat ja pyörämatkailusta elinvoimaa. Tavoitteet tarkentavat kävelyn ja pyöräilyn haluttua roolia kunnan liikenneympäristössä. Visio, teemat ja tavoitteet on esitetty seuraavilla sivuilla.

Kuva: Juha Kauppinen

INARI LIIKUTTAA LUONNOSTAAN
Inarin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma 2026–2030

YHTEISPELILLÄ TURVALLISTA LIIKKUMISTA – INARIIN MAHTUVAT KAIKKI

Virkistystä lähiympäristöstä

Lähivirkistysreittien
täydentäminen
Kylien esteettömät reitit
Levähdyspaikkojen lisääminen
Viihtyisyyden parantaminen kylien
keskustoissa

Turvalliset arjen matkat

Kävely- ja pyörätieverkoston
täydentäminen
Maanteiden turvallisuuden
parantaminen kylien läheisyydessä
Kannustaminen omin voimin
liikkumiseen

Liikettä koulupäivään

Turvalliset koulureitit
Koulujen ympäristöt innostavat
liikkumaan
Kannustaminen omin voimin
liikkumiseen

Pyörämatkailusta elinvoimaa

Pyörämatkailuosaamisen
vahvistaminen
Ympärivuotisen matkailun
kehittäminen
Reittien ja palvelujen markkinointi
Yhteistyön vahvistaminen eri
toimijoiden välillä

AANAAR LUÁNDU PIÄJÁ LIHÂDIÐI
Aanaar väzzim já pyerástállâm ovdedemohjelm 2026–2030

OOVTÂST TORVOLII LIHÂDEM OOVÐÂN – ANARÂN ŠIETTIH PUOHAH

Virkosmittem aldapirrâsist

Aldavirkosmittemkiäinui
tievâsmittem
Kylái iästuttes kiäinuh
Vuoinqâstemsoojij lasettem
Makkuuvâšvuodâ pyeredem kylái
kuávdáin

Torvoliih argâpeeivi määđhih

Väzzim- já pyerákiäinuviärmáduv
tievâsmittem
Maadijij torvolâšvuodâ pyeredem
kylái alda
Movtjidittem liihâdmân jieijâs
vuoimijguin

Lihâdem škovlâpiäiván

Torvoliih škovlâkiäinuh
Škovlâpiirâs movtjidit lihâdiđ
Movtjidittem liihâdmân jieijâs
vuoimijguin

Pyerástállâmmaad̥hâšmist eellimvyeimi

Pyerástállâmmaad̥hâšem mättim
nanodem
Pirrâihásii mad̥hâšem ovdedem
Kiäinui já palvâlusâi markkânistem
Oovtâstpargo nanodem sierâ
tuáimei kooskâ

AANAR LIIKKAT LUÂÐSTES

Aanar väzmmõõžž da tanccâmvuâjnin vuejjmõõžž oou'deemprogramm 2026–2023

ÕHTTSAŽTUÂJAIN STAA'NES LIIKKUMMUŽ – AANRA ČÄ'ĶĶE PUK

Virkkõõvmmõõžž â'lddpirrõõžžâst

Â'lddvirkkõõvvâmķeäini
tiuddummuš
Siidi cõõggte'mes ķeäin
Ârstempaai'ķi lââ'zztummuš
Maaššâmvuõđ pue'rummuš siidi
kuvddlõõžzin

Liikkummuž škooulpeivva

Staa'nes škooulķeäin
Škoouli pirrõõžž älsmâ'tte
liikkeed
Sme'llkâttmõš jiijjâz viõggin
liikkummuš

Staa'nes aarg mäâ'tķ

Vä'zzem- da
tanccâmvuâjanķeäinnsäimmõõžž
tiuddummuš
Čuõkkui staanvuõđ pue'rummuš
siidi â'lddpirrõõžžâst
Sme'llkâttmõš jiijjâz viõggin
liikkummuš

Tanccâmvuâjnin vuejjmõõžž jie'llemviõgg

Tanccâmvuâjanturismmsiltteem
raavummuš
Pirrekksa turiism ooudâsviikkmoš
Ķeäini da kääzzkõõžzi
markknâsttmõš
Õhttsažtuâj raavummuš jee'res
tâimmji kõõškâst

ANÁRA LUONDU BIDJÁ LIHKADIT
Anára vázzima ja sihkelastima ovddidanprográmma 2026–2030

OVTTASRÁÐIID DORVVOLAŠ LIHKADEAPMI OVDDAS – ANÁRII ČÁHKET BUOHKAT

Virkkosmahttin lagasbirrasis

Lagasvirkkosmanluottaid
dievasmahttin
Giliid easttahis geinnodagat
Vuoigŋastanbáikkiid lasiheapmi
Loaktima buorideapmi giliid
guovddážiin

Lihkadeapmi skuvlabeaivái

Dorvvolaš skuvlaluottat
Skuvlabiras movttiidahtta lihkadit
Movttiidahttit lihkadit iežas fámuin

Dorvvolaš árgabeaimátkkit

Vázzin- ja
sihkelluoddafierpmádaga
dievasmahttin
Geainnuid dorvvolašvuoda
buorideapmi giliid lahkosiin
Movttiidahttit lihkadit iežas
fámuin

Eallifápmu sihkelastinturismmas

Sihkelastinturismamáhtu nannen
Ovddidit birrajagáš turismma
Luottaid ja bálvalusaid
márkanastin
Ovttasbarggu nannen iešgudet
doaibmiid gaskka

Mittarit tavoitteiden seuraamiseen

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimenpiteiden toteutumista sekä niiden vaikuttavuutta on seurattava säännöllisesti. Toimenpiteiden toteutumisen seuranta tarkoittaa kunnan oman toiminnan arviointia, kun taas vaikuttavuuden seurannassa tarkastellaan toimenpiteiden vaikutuksia suhteessa ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Seurantatieto lisää ymmärrystä kävelyn ja pyöräilyn hyödyistä, auttaa perustelevaan seuraavien toimenpiteiden tarpeellisuutta ja helpottaa suunnittelun ja toteutuksen rahoituksen ja tuen saamista. Lisäksi tieto kävelyn ja pyöräilyn määristä on välttämätön esimerkiksi valtion investointitukea haettaessa.

Toimenpiteiden vaikuttavuutta Inarissa seurataan seuraavien mittarien avulla:

1. Investoinnit kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen (€/vuosi ja €/asukas/vuosi)
2. Rakennettujen/kunnostettujen väylien pituus (km/vuosi).
3. Kampanjat ja tempaukset (kampanjoiden määrä ja osallistujamäärä)
4. Kuntalaisten kävelyn ja pyöräilyn kulkutavat kuntalaisille suunnatun liikumiskyselyn kautta. Vapaa-aikatoimi toteuttaa kyselyn jatkossa kerran vuodessa tai kahden vuoden välein.
5. Koululaisten koulumatkojen kulkutavat Fiksusti kouluun -kyselyn tulosten perusteella. Seuranta vaatii kyselyn toteuttamista säännöllisesti.
6. Koululaisten vanhempien asenteiden muuttuminen Fiksusti kouluun kyselyn perusteella. Seuranta vaatii kyselyn toteuttamista myös huoltajille säännöllisesti.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuutta seurataan vuosittain osana kunnan teknisen toimen ja sivistystoimen talousarviota ja toimintakertomusta.

5. TOIMENPITEET

Kehittämistoimenpiteiden muodostaminen

Kävelyn ja pyöräilyn kehittämistarpeiden muodostamisessa on hyödynnetty asukaskyselyn, koululaiskyselyn ja huoltajakyselyn sekä asukastilaisuuksien tuloksia. Työn alussa suoritettussa asukaskyselyssä kartoitettiin asukkaiden liikkumistottumuksia ja kävelyn ja pyöräilyyn liittyviä kehittämistarpeita. Fiksusti kouluun-koululaiskysely tehtiin Ivalon, Sevettijärven ja Inarin kouluissa sekä Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa. Kyselyssä selvitettiin oppilaiden koulumatkojen kulkutapoja sekä näkemyksiä ja kokemuksia aktiivisesta koulumatkaliikkumisesta. Työn aikana pidettiin yhteensä neljä asukastilaisuutta Saariselällä, Ivalossa, Inarin kirkonkylällä ja Sevettijärvellä. Asukastilaisuuksissa asukkaat pääsivät kommentoimaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kylissä ja ehdottamaan parannuskohteita.

Kaikki saadut kehittämis ehdotukset käytiin yksityiskohtaisesti läpi kunnan edustajien kanssa pienryhmätapaamisessa, minkä jälkeen toimenpide-ehdotuksia täsmennettiin vielä ohjausryhmässä. Ohjelmaan valittiin toimenpiteet, joiden toteuttaminen on realistista teknisesti, hallinnollisesti ja kunnan käytettävissä olevilla määrärahoilla ja joiden vaikuttavuus arvioitiin riittävän suureksi.

Toimenpideohjelmassa on esitetty myös muutamia muiden toimijoiden vastuulla olevia toimenpiteitä. Nämä ovat ehdotuksia toimijoille ja toimijat eivät ole sitoutuneet toimenpiteiden toteuttamiseen. Lapin elinvoimakeskus tarkastelee kaikista Lapin kunnista eri lähteistä tietoonsa saamiaan kävelyn ja pyöräilyyn liittyviä toimenpide-ehdotuksia yhtenä kokonaisuutena, priorisoiden niistä toteutettavaksi vaikuttavimpia, kulloinkin käytettävissä olevien määrärahojensa puitteissa. Kuntien esittämiä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen tähtäviä toimenpiteitä toteutetaan koko maakunnassa vuosittain vain muutamia ja kaikkina vuosina ei ole mahdollista toteuttaa yhtään hanketta.

Toimenpideohjelman rakenne

Inarin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma sisältää sekä kyläkohtaisia että koko kuntaa koskevia toimenpiteitä:

- Kyläkohtaiset kehittämistoimenpiteet sisältävät toimenpiteitä erityisesti puuttuviin tai parannettaviin kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiin, virkistys- ja oleskelumahdollisuuksiin, pyöräpysäköintiin ja liikenteen rauhoittamiseen. Kyläkohtaiset toimenpiteet kattavat
 - Ivalon,
 - Inarin kirkonkylän,
 - Saariselän ja
 - Sevettijärven kylät.
- Koko kuntaa koskevat toimenpiteet liittyvät toimintatapojen tai ohjeiden kehittämiseen, viestintään tai teemakohtaisiin infran parannushankkeisiin. Toimenpiteet on ryhmitelty neljään kokonaisuuteen:
 - pyörämatkailu,
 - esteettömyys,
 - opastus sekä
 - viestintä ja liikkumisen ohjaus.

Jokaisen toimenpiteen vaikuttavuutta suhteessa työssä määriteltyihin tavoitteisiin on arvioitu asteikolla ei vaikutusta, vähäinen vaikutus tai merkittävä vaikutus. Vähäistä vaikutusta kuvaa himmeä ja pieni symboli ja merkittävää vaikutusta suurempi ja tummempi symboli. Lisäksi jokaiselle toimenpiteelle on määritetty toimenpiteen toteuttamisvuosi, vastuutaho ja karkea kustannusarvio.

Kyläkohtaiset kehittämistoimenpiteet

Ivalo

Kunnan toimenpiteet

1. Ivalojoen uusi silta

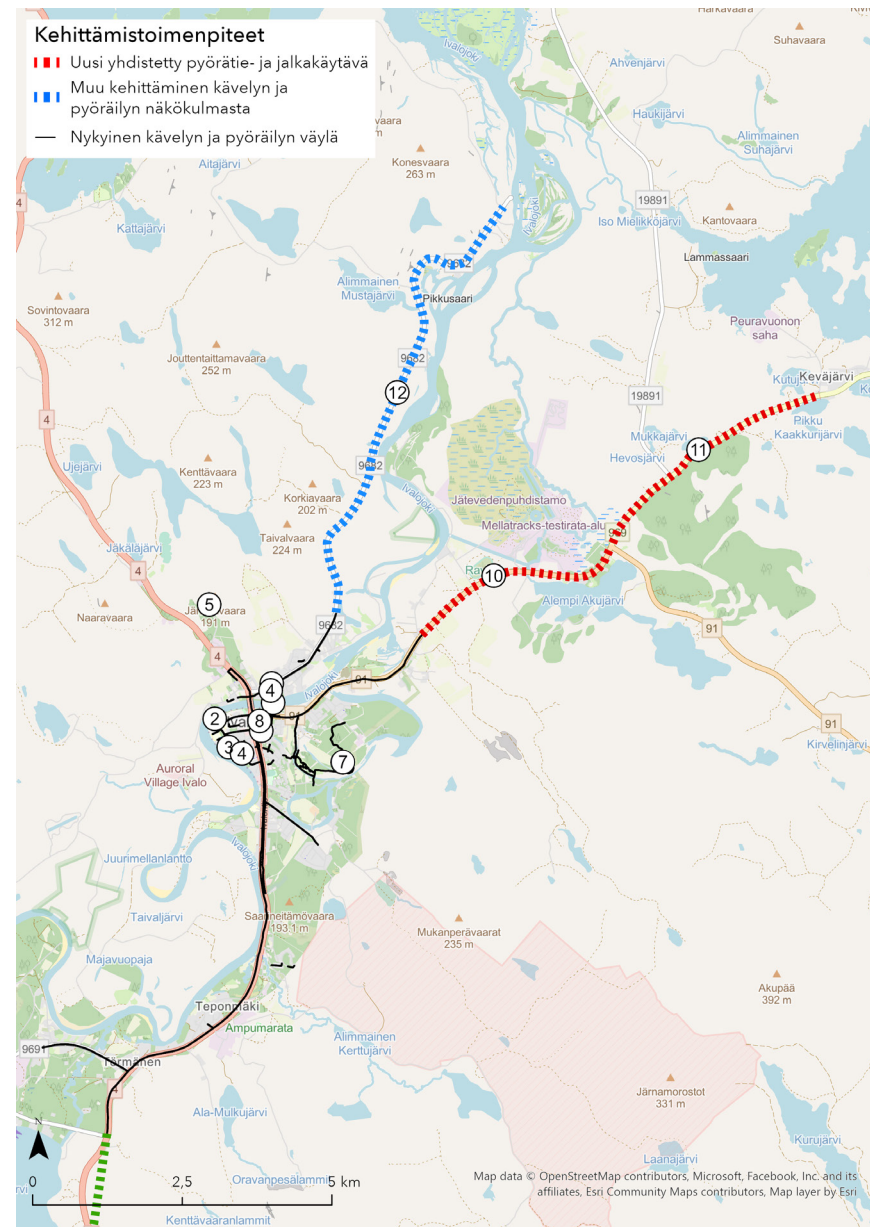
Rakennetaan uusi kävelylle ja pyöräilylle tarkoitettu Ivalojoen ylittävä silta koulun kohdalle. Silan ennakkovaikutusten arviointi on tehty loppuvuodesta 2025.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja sivistystoimi	2028–2029	~4 000 000 €
Vaikutavuus Koululaiset, varhaiskasvatus Turvalliset matkat		

2. Ivalon uimarannan pyöräpysäköinti

Lisätään Ivalon uimarannalle laadukas pyöräpysäköinti (ks. pyöräpysäköinti-faktakortti s. 55). Uimarannalle sopii esimerkiksi kahdeksan paikainen Elpark Easy -teline.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026	1 000 €
Vaikutavuus Lähiympäristö Pyörämatkailu		

3. Rantatien pihakaturatkaisu

Kehitetään Rantatietä pyöräilyn kannalta turvallisemmaksi esimerkiksi muuttamalla Rantatie pihakaduksi infran saneerauksen yhteydessä.

Vastuutaho Kunta	Toteutusvuosi 2030 (alustava remonttisuunnitelma Inergian kanssa)	Kustannusarvio
Vaikuttavuus Koululaiset Turvalliset matkat Lähiympäristö		

4. Uudet polkupyöräpumput

Polkupyöräpumppujen lisääminen Ivalon koululle ja monitoimitalo Kuulaan yhteyteen.

Vastuutaho Kunta	Toteutusvuosi 2026	Kustannusarvio 1 000 €
Vaikuttavuus Lähiympäristö Pyörämatkailu		

5. Jänkkävaaran monikäyttöreitit

Kehitetään ja laajennetaan Jänkkävaaran monikäyttöreittejä.
Liikuntapaikkarakentamisen avustus OKM.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026–2027	600 000 €

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Koululaiset

Pyörämatkailu

6. Anselminpuiston esteetön lähivirkistysreitti

Parannetaan Anselminpuiston esteettömyyttä: reittien esteettömyys, levähdyspaikat ja valaistus.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi	2027	40 000 €

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Turvalliset
matkat

7. Mukkavuopajan perhepuisto

Rakennetaan loppuun Mukkavuopajan yhteydessä oleva perhepuisto. Liikuntapaikkarakentamisen avustus OKM.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2028	300 000 €

Vaikutavuus

Lähiympäristö

8. Ivalon keskustan kehittäminen

Varaudutaan kehittämään Yhdystien ympäristöä maankäytön kehittyessä. Tavoitellaan alueelle uutta toria ja kävelypainotteista keskustaa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	Maankäytön kehittyessä	

Vaikutavuus

Lähiympäristö

Muiden toimijoiden vastuulla olevat toimenpiteet

9. Koppelontie Ivalon koulun edustalla

Parannetaan koulumatkojen liikenneturvallisuutta kevyillä toimenpiteillä: nykyisen suojatiekorotuksen parantaminen ja muiden liikenneturvallisuustoimien tarpeiden tarkastelu.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus, kunta		
Vaikuttavuus Koululaiset Turvalliset matkat		

10. Ivalo-Akujärvi uusi jalankulku- ja pyörätie

Uusi jalankulku- ja pyörätie Ivalo Karsimukantie-Akujärvi Veskonientie välille 5,3 kilometriä

Toimenpiteen HEVA-vähenemä: 0,00080 hvjo/vuosi.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus		~1 800 000 € (hinta-arvio Liikenneturvallisuusryhmän hankekortti ELY 2025)
Vaikuttavuus Turvalliset matkat Koululaiset Pyörämatkailu		

11. Akujärvi-Keväjärvä uusi jalankulku- ja pyörätie

Uusi jalankulku- ja pyörätie Akujärvi-Keväjärvä välille 2,9 kilometriä

Toimenpiteen HEVA-vähenemä: 0,00067 hvjo/vuosi.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus		~1 000 000 €
Vaikuttavuus Turvalliset matkat Pyörämatkailu		

12. Ivalo-Koppelo yhteysväli

Koppelontien Alavuopajantien risteyksestä pientareiden leventäminen tien perusparannuksen yhteydessä 8,5 km

Toimenpiteen HEVA-vähenemä: 0,00805 hvjo/vuosi.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus		
Vaikuttavuus Koululaiset Turvalliset matkat		

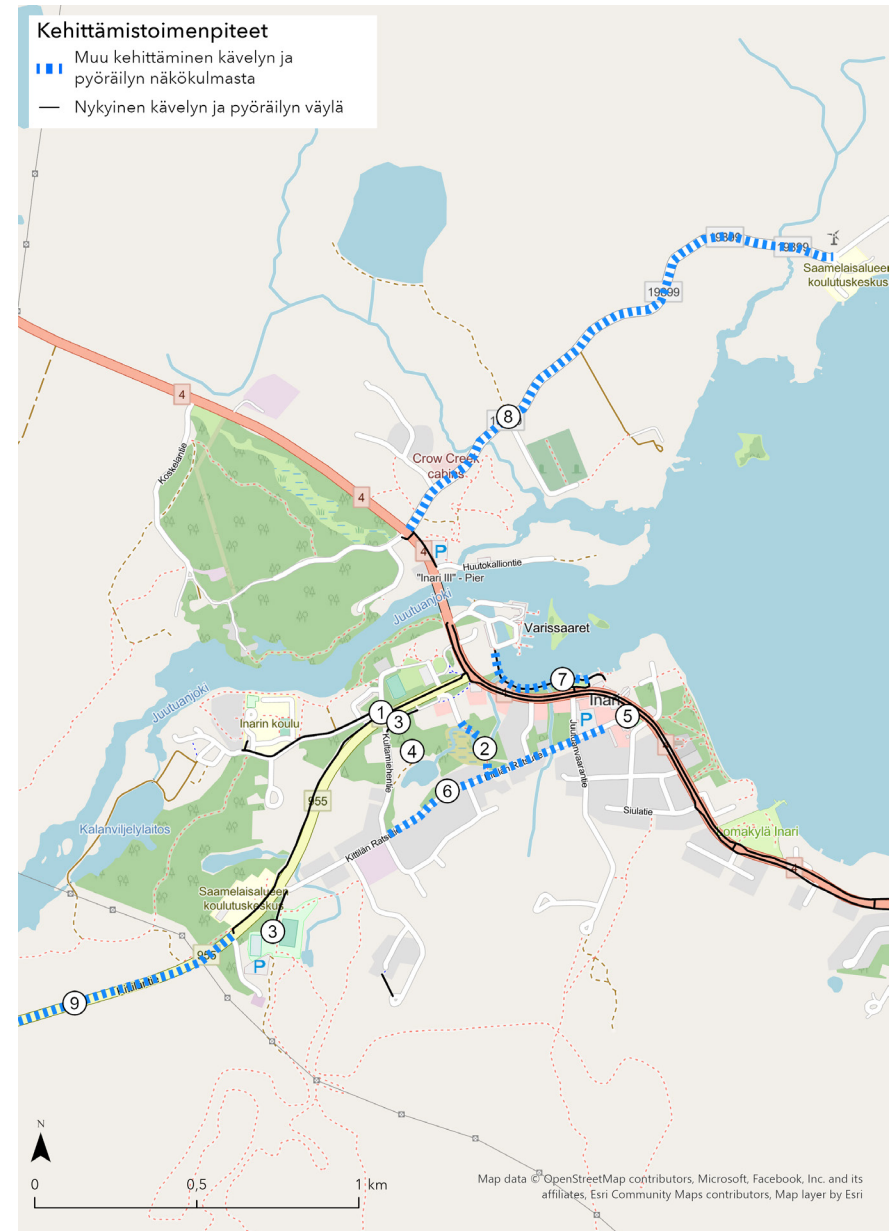
Inarin kirkonkylä

Kunnan toimenpiteet

1. Saarikoskentien suojatie

Parannetaan suojatiejärjestelyä Menesjärventie/Saarikoskentie/Pystykorvantie/ Kultamiehentie risteyksessä. Vaarallisen suojatielinjauksen parantaminen edellyttää katulinjauksen ja risteysjärjestelyjen uusimista pääosin kunnan katualueella.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2027	100 000 €
Vaikuttavuus		
		
Koululaiset, varhaiskasvatus	Turvalliset matkat	

2. Eenokinpoltu

Parannetaan Eenokinpoltu viralliseksi virkistysreitiksi. Parantaminen edellyttää polun pohjustusta, pinnoitusta ja valaistusta.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2026	150 000 €

Vaikutavuus

Lähiympäristö

Koululaiset

Turvalliset
matkat

3. Kuntoportaiden ja hiihtostadionin pyöräpysäköinti

Lisätään kuntoportaiden alapäähän ja hiihtostadionille uusi laadukas pyöräpysäköinti (ks. tietolaatikko s. 55). Telimalliksi sopii esimerkiksi Elpark Easy -kaariteline kahdeksalle pyörälle.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026	2 000 €

Vaikutavuus

Lähiympäristö

4. Onnenkukkulan lähivirkistysalue

Kehitetään Onnenkukkulan lähivirkistysaluetta, mm. laavun kunnostaminen ja ulkoliikuntapaikan lisääminen.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2027–2028* ulkoliikuntapaikan rakentaminen sivistyksen investointeihin 2027	20 000 €

Vaikutavuus

Lähiympäristö

Koululaiset

5. Inarin tori

Kehitetään Inarin torialuetta kävelyn ja pyöräilyn näkökulmasta: Pyöräliikenteen järjestelyjen selkeyttäminen siirtämällä kivipaasien välissä olevat kukkalaatikot Kittilän ratsutien kulkuyhteydeltä. Polkupyöräpumpun lisääminen. Historiataulujen, kunnan sähköisen ilmoitustaulun ja taideteoksen lisääminen.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026	45 000 €

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Pyörämatkailu

6. Kittilän ratsutie

Kittilän Ratsutien uudelleenpäällysinfran saneerauksen yhteydessä. Kittilän Ratsutiellä on routavaurioita.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2028 (Inergian kanssa yhteistyössä)	

Vaikuttavuus

Turvalliset matkat

7. Rantareitin esteetön lähivirkistysreitti

Kehitetään rantareittiä esteettömäksi: pinnan tasaisuus, levähdyspaikat ja valaistus.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2027	20 000 €

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Muiden toimijoiden vastuulla olevat toimenpiteet

8. Sarviniementie

Sarviniementien parantaminen kävelyn ja pyöräilyn näkökulmasta: uusi jalankulku- ja pyörätie Korppiojantien ja valtatie välille. Uuden jalankulku- ja pyörätien rakentaminen edellyttää, että kunta ottaa Sarviniementien haltuunsa, mikä on mahdollista asemakaavoitetulla alueella (ensimmäiset 600 m). Muilla osuuksilla pyritään pääsemään määriteltyyn talvikunnossapidon tasoon.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta, Elinvoimakeskus	harkinnassa, epäselviä asioita, joita pitää selvittää	uusi jkpp 550 000 €

Vaikuttavuus

Koululaiset

Turvalliset
matkat

9. Inari-Pokka-Kittilä yhteysväli

Inari-Pokka-Kittilä yhteysvälin kehittäminen pyörämatkailun näkökulmasta. Pyörämatkailun olosuhteet tulisi ottaa huomioon tien perusparannuksen yhteydessä (esim. leveämpi piennar).

Toimenpiteen HEVA-vähenemä: 0,045 hvjo/vuosi.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus		

Vaikuttavuus

Turvalliset
matkat

Pyörämatkailu

Saariselkä

Kunnan toimenpiteet

1. Laanilantien uusi jalankulku- ja pyörätie

Rakennetaan uusi yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä Laanilantielle Saariseläntien ja Laanilan välille. Toteutus kahdessa osassa: Saariseläntie-Kielapolku 400 m ja Kielapolku-Laanila 2,2 km. Toteutukseen haetaan Traficommin investointiavustusta tai EAKR-rahaa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi	Saariseläntie-Kielapolku 400 m 2026 Kielapolku-Laanila 2,2 km 2029–2030	300 000 € (reunakivet) rahoitus 48 % myönnetty 1 100 000 € (ei reunakiviä)

Vaikuttavuus

Turvalliset
matkat

Pyörämatkailu

Lähiympäristö

2. Kelolammen uusi esteetön reitti

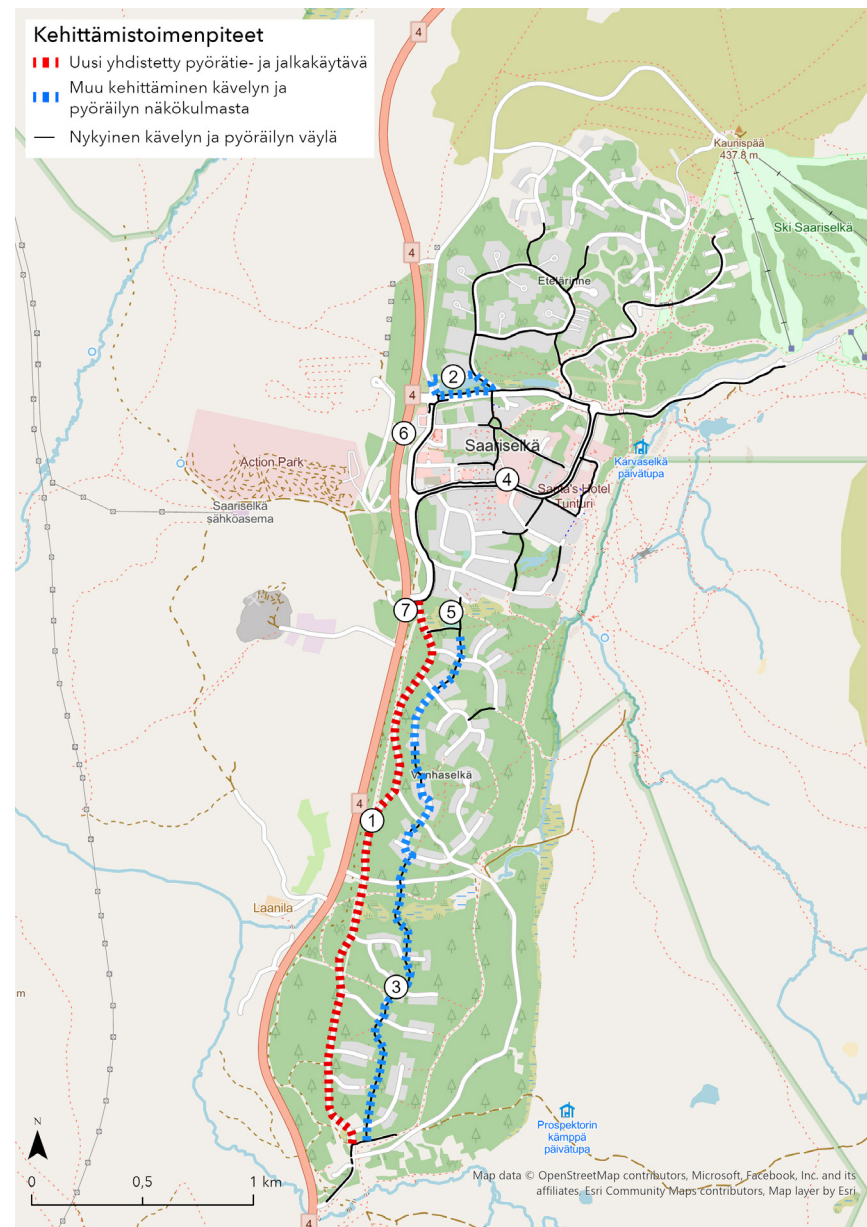
Toteutetaan esteetön reitti Kelolammen ympäri. Eteläreunan nykyinen kävely- ja pyörätie toimii reitin osana. Pohjoisrannan hiekkapohjaisen reitin parantaminen ja esteettömien pitkospuiden rakentaminen kosteikkokohtaan lammen länsipäähän sekä piknikpöydän lisääminen uimarannalle. Maa-alueet ovat Metsähallituksen, joten edellyttää käyttöoikeussopimusta metsähallituksen kanssa tai maa-alueen vuokraa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2030	200 000 €

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

3. Laanilan johtava kävelyn ja pyöräilyn yhteys

Kehitetään asutuksen keskellä Laanilaan johtavaa hiekkapohjaista kävely-yhteyttä: opastuksen parantaminen, penkki ja valaistuksen korjaaminen.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi	2026	käyttötalous
Vaikuttavuus		
		
Lähiympäristö	Turvalliset matkat	

4. Saariselän tori

Parannetaan oleskelun olosuhteita torilla: estetään pysäköinti fyysisin estein ja ohjataan selkeämmin viralliselle pysäköintialueelle. Tuodaan tilalle oleskelukalusteita ja vuodenajan mukaisia aktiviteettejä, talvella esimerkiksi pulkkamäki. Lisätään torille polkupyörän pumppu.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026	käyttötalous
Vaikuttavuus		
		
Lähiympäristö		

5. Urkinpuisto

Kehitetään Urkinpuiston olosuhteita, esim. skeittialue, lisää leikkivälineitä, ulkokuntoilulaitteet ja jalkakäytävän ja pyörätien maalaaminen. Tasamaan hiihtoharjoittelualue puiston viereen. Kehitys toteutetaan osallistavan suunnittelun kautta.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2028	350 000 €

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Koululaiset

Muiden toimijoiden vastuulla olevat toimenpiteet

6. Uusi Vt4 alikulku (pohjoinen)

Rakennetaan valtatie 4:lle uusi kävely- ja pyöräily- alikulku nykyisen moottorikelkka-alikulun läheisyyteen. Alikulku on välttämätön edellytys maankäytön kehittämiselle valtatie 4:n toiselle puolelle. Toteutuksen yksi rahoitusvaihtoehto on EAKR-rahoitus.

Toimenpiteen HEVA-vähennys: 0,00084 hvjo/vuosi.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus, kunta tekninen toimi	2027–2028	2 700 000 €, alikulku 1,2 M€ ELY ja siihen kytkeytyvä muu liikenneinfra 1,5 M€ kunta

Vaikuttavuus

Turvalliset matkat

Lähiympäristö

Pyörämatkailu

7. Uusi Vt4 alikulku (eteläinen)

Rakennetaan valtatie 4:lle uusi kävely- ja pyöräily- alikulku nykyisen moottorikelkka-alikulun läheisyyteen. Alikulku mahdollistaa uuden reitin Urkinpuistosta nelostien länsipuolelle. Toteutuksen yksi rahoitusvaihtoehto on EAKR-rahoitus.

Toimenpiteen HEVA-vähennys: 0,00084 hvjo/vuosi.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus, kunta tekninen toimi	2030	2 200 000 €, alikulku ja siihen kytkeytyvä muu liikenneinfra

Vaikuttavuus

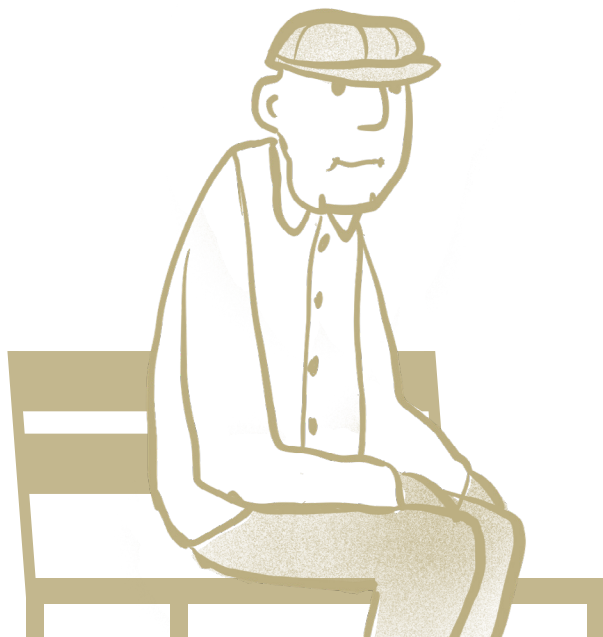
Turvalliset matkat

Lähiympäristö

Pyörämatkailu

Sevettijärvi

Kunnan toimenpiteet

1. Sevettijärven koulun alue

Kehitetään koulun aluetta siten, että pyöräilyn harjoittelu ja pyöräily koulun ympäristössä on mahdollista ja mielekästä, esim. pyöräilyn taitoajorata. Liikuntapaikkarakentamisen avustus OKM

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta vapaa-aikatoimi ja tekninen toimi	2027–2028	150 000 €

Vaikuttavuus

Koululaiset

Lähiympäristö

2. Sevettijärven uimaranta

Parannetaan uimarannan yleistä viihtyvyyttä, esim. piknik-pöytä ja roskis

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2026	käyttötalous

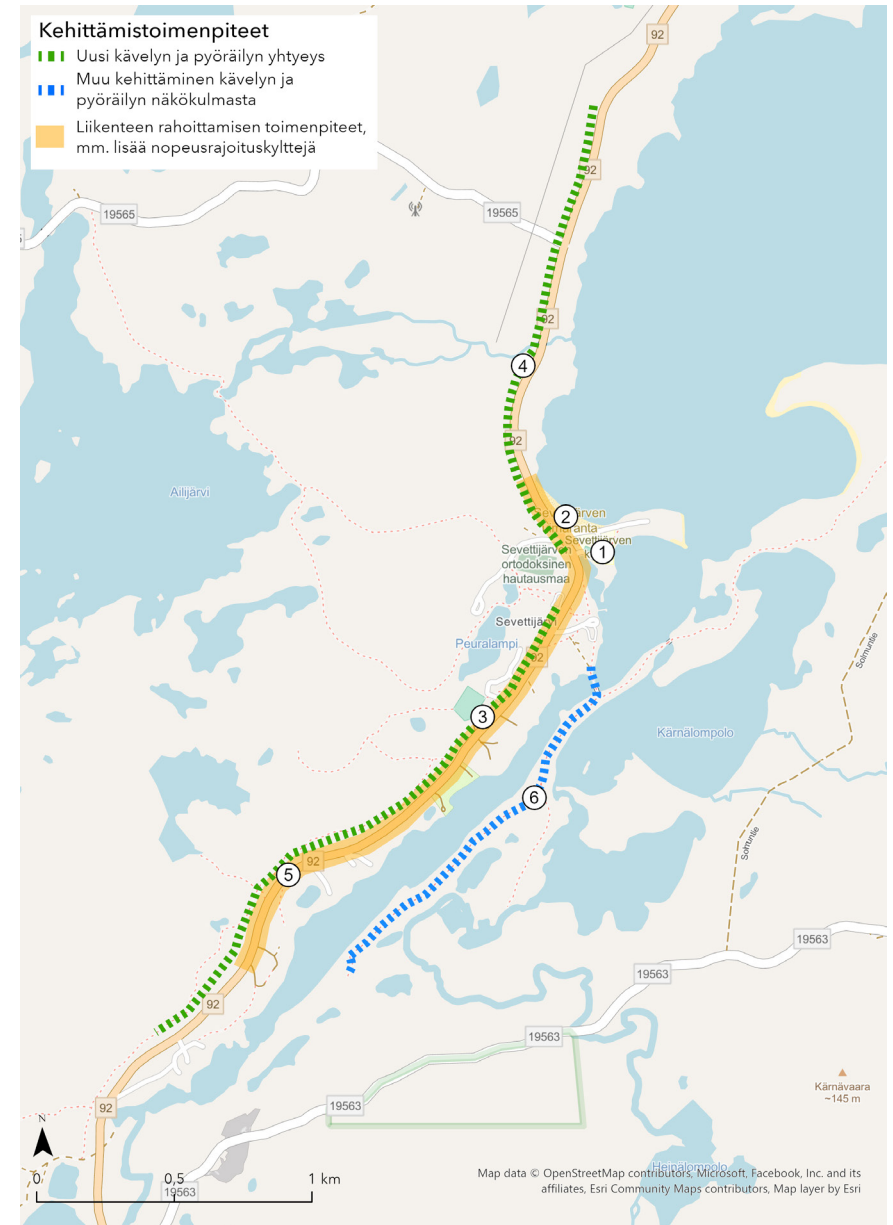
Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Pyörämatkailu

3. Maantien suuntainen kävelytie (eteläosa)

Rakennetaan maantien suuntaisesti hiekkapintainen kävelytie asutettujen alueiden kohdalle maantien viereen metsäalueelle. Eteläisestä osuudesta on tehty suunnitelma. Edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2026	300 000 €

Vaikuttavuus

Koululaiset

Turvalliset
matkat

Lähiympäristö

4. Maantien suuntainen kävelytie (pohjoisosa)

Rakennetaan maantien suuntaisesti hiekkapintainen kävelytie asutettujen alueiden kohdalle maantien viereen metsäalueelle. Pohjoinen osuus toteutetaan maankäytön kehityksen myötä. Edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2030	vaativa maasto rakentaa

Vaikuttavuus

Lähiympäristö

Koululaiset

Turvalliset
matkat

Muiden toimijoiden vastuulla olevat toimenpiteet

5. Maantien 92 liikenteen rauhoittaminen kylän kohdalla

Rauhoitetaan maantien 92 liikennettä kylän kohdalla. Lisätään kylän kohdalle nopeusrajoituksesta ja asutuksesta muistuttavia tehosteita: nopeusrajoitusmerkit, nopeusrajoitusmaalaukset ja nopeusnäyttö. Potentiaaliset sijainnit nopeusrajoitusmaalauksille ovat pohjoisesta tultaessa vähän ennen uimarantaa ja etelästä tultaessa vähän ennen Sevetin baaria.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Elinvoimakeskus, kunta		
Vaikuttavuus		
 		
Koululaiset Turvalliset matkat		

6. Harjupolun luontoreitti

Harjupolun ylläpito on lopetettu ja se kaipasi kehittämistä (erityisesti sillat). Ehdotetaan, että kyläyhdistys kehittää luontoreittiä Leader-rahalla. Kunta voi avustaa hankkeen hallinnointityössä ja suunnittelussa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta vapaa-aikatoimi, kyläyhdistys	2028–2029	
Vaikuttavuus		
		
Lähiympäristö		

Koko kuntaa koskevat toimenpiteet

Pyörämatkailu

1. Vt 4:llä kulkevien EuroVelo-reittien uudelleen linjaaminen

EuroVelo-reitit 11 ja 13 kulkevat Inarissa valtatiellä 4. Reitti ei ole turvallinen pyöräilyyn eikä pyörämatkailureitin tulisi ohjata pyöräilijöitä vilkkaalle valtatielle. Reitit pitäisi uudelleen reitittää kulkemaan pienempiä teitä. Kunnan roolina on olla yhteydessä Väylävirastoon ja ehdottaa yhteistyötä reittien uudelleen linjaamisessa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026	Kunnan omaa työtä
Vaikuttavuus Pyörämatkailu		

2. Matkailutoimijoiden tiedottaminen

Tiedotetaan matkailutoimijoita ja yrittäjiä pyörämatkailun potentiaalista ja mahdollisista toimenpiteistä pyörämatkailun edistämiseksi (mm. pyöräpysäköinti, Welcome cyclist -tunnus, reittikartat, markkinointi). Tiedotus hoidetaan tilaisuudessa, jossa matkailutoimijat muutoinkin kokoontuvat, esimerkiksi yrittäjien aamukahveilla. Lisäksi matkailutoimijoille kerrotaan valtakunnallisista EuroVelo-reiteistä ja niiden merkityksestä pyörämatkailulle ja kunnan toimijoille.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta vapaa-aikatoimi ja Yritys- ja kehittämisspalvelut	2026	Kunnan omaa työtä
Vaikuttavuus Pyörämatkailu		

Kuva: Tuija Mikkonen

3. Saariselän talvipyöräilyreittikartta ja reittien markkinointi

Saariselällä on hoidettuja talvipyöräilyreittejä, mutta tieto niistä on vaikeasti löydettävissä ja reiteistä ei ole markkinointiin soveltuvaa karttaa. Tehdään Saariselän talvipyöräilyreiteistä kartta-aineisto, joka viedään Lippaaseen ja sitä kautta rajapintojen kautta mm. Bikeland-sivuille ja Saariselän omille matkailusivuille.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta vapaa-aikatoimi, Saariselän hoito- osuuskunta	2026	Kunnan omaa työtä

Vaikuttavuus

Pyörämatkailu

INARI
Voimakas Luonnostaan

Kuva: Roll Outdoors

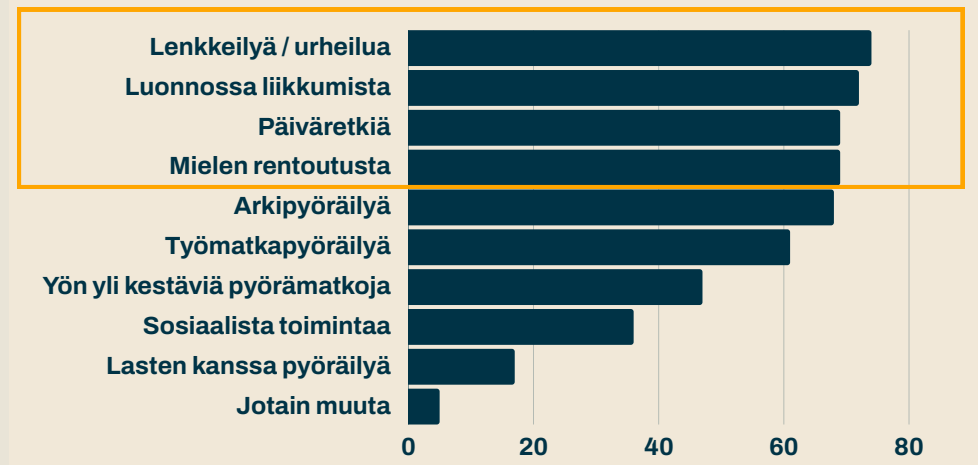
FAKTAKORTTI: Pyörämatkailu

Pyörämatkailijoita on moneen mäkeen

Pyörämatkailijat eivät ole vain yksi yhtenäinen ryhmä, vaan pyörämatkailijoita on erilaisia ja heillä on erilaisia tarpeita ja odotuksia. Pyöräily on suomalaisille pyörämatkailijoille ennen kaikkea lenkkeilyä ja urheilua, luonnossa liikkumista, päiväretkiä ja mielen rentoutusta. Kaikkea tätä Inari voi tarjota matkailijalle. Pyörämatkailijakyselyn mukaan 37 % suomalaisten pyörälomista suuntautui vuonna 2024 hiihto- ja matkailukeskuksiin.

Pyörämatkailukeskuksen Suuren pyörämatkailijakyselyn 2024 tulosten perusteella on muodostettu karkeasti viisi pyörämatkailijasegmenttiä, jotka kuvaavat suomalaisia pyörämatkailijoita: päiväretkipyöräilijät, yön yli pyörämatkoja tekevät, lomalla Suomessa pyöräilevät, lomalla ulkomailla pyöräilevät ja lasten kanssa pyöräretkiä tekevät.

Samaisen kyselyn pohjalta on arvioitu, kuinka paljon rahaa erityyppiset pyörämatkailijat käyttävät. Päiväretkeilijät kuluttavat keskimäärin 31 €/pv, kun taas lomalla Suomessa pyöräilevät käyttävät rahaa keskimäärin 75 €/pv.

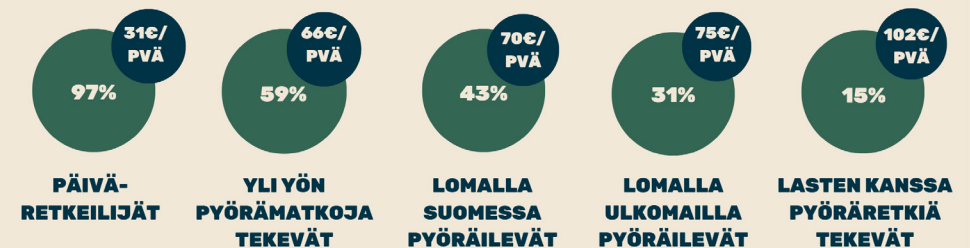

PYÖRÄMATKAILIJASEGMENTIT

SUOMALAISET PYÖRÄMATKAILIJAT

Lähde: Pyörämatkailijakysely 2024

Vaikka pyörämatkailijoista keskimäärin suurin osa on päiväretkeilijöitä, voidaan Inarin kunnan väestö- ja matkailijaprofiilin perusteella arvioida, että Inarissa suurimmat pyörämatkailijasegmentit ovat:

- **Lomalla pyöräileviä** on erityisesti Saariselällä. Heille pyöräily voi olla yksi aktiviteetti muiden aktiviteettien, kuten hiihdon tai vaelluksen joukossa. Aktiiviset pyöräilevät lomailijat tekevät päiväretkiä ja tarvitsevat ajankoh- taista reittitietoa ja pyörien vuokrauspalveluja. Tässä segmentissä korostuu maastopyöräily sekä kesällä että talvella.
- **Yön yli pyörämatkoja tekevät pitkän matkan pyöräilijät**, jotka polkevat valtakunnallisia EuroVelo-reittejä tai gravel-reittejä. Heidän matkansa kestävät useita päiviä ja he tarvitsevat pitkän matkan palveluja, kuten majoitusta, ruokailua ja huoltopalveluja. Pitkän matkan pyöräilijöitä kulkee Inarin läpi huomattavia määriä, sillä erityisesti ulkomaisia pyörämatkailijoita kiinnostaa pääsy jäämerelle asti. Lisäksi gravel-pyöräilyn suosio on kasvanut voimak- kaasti viime vuosina ja Arctic by Cycle -gravelreitti kulkee Inarin kunnan alueella. Yön yli pyörämatkojen tekeminen painottuu kesäaikaan.
- **Päiväretkeilijät** Inarissa ovat paikallisia tai mökkiläisiä, jotka retkeilevät pyö- rällä joko maastossa tai maanteita ajaen. Päiväretkeilijät kaipaavat useimmi- ten ruokailu- ja kauppapalveluita. Päiväretkeily painottuu kesäaikaan.

Mitä pyörämatkailija tarvitsee?

Pyörämatkailijan tarpeet riippuvat olennaisesti pyörämatkan tyypistä sekä pyö- rämatkailijan yksilöllisistä tarpeista. Pitkällä pyörälomalla olevalla on eri tarpeet kuin päiväretkeilijällä. Bikelandin Welcome Cyclist -ohjelmaan liittyneet yritykset sitoutuvat tarjoamaan pyörämatkailijalle hänen tarvitsemiaan palveluja ja saavat näkyvyyttä Bikelandin karttapalvelussa.

Welcome Cyclist -ohjelmassa on määritelty, mitä asioita yrityksen pitää huomi- oida pyöräilijäystävällisen palvelun takaamiseksi. Alle on kirjattu pyöräily-ystä- vällisen palvelun pääkriteerit:

- **Oikea asenne:** pyörämatkailija on tervetullut yritykseesi pyöräilyvaatteissa ja -kengissä rapaisenaikin.
- **Turvallinen paikka pyörälle:** turvallinen pyörän pysäköinti ja säilytys.

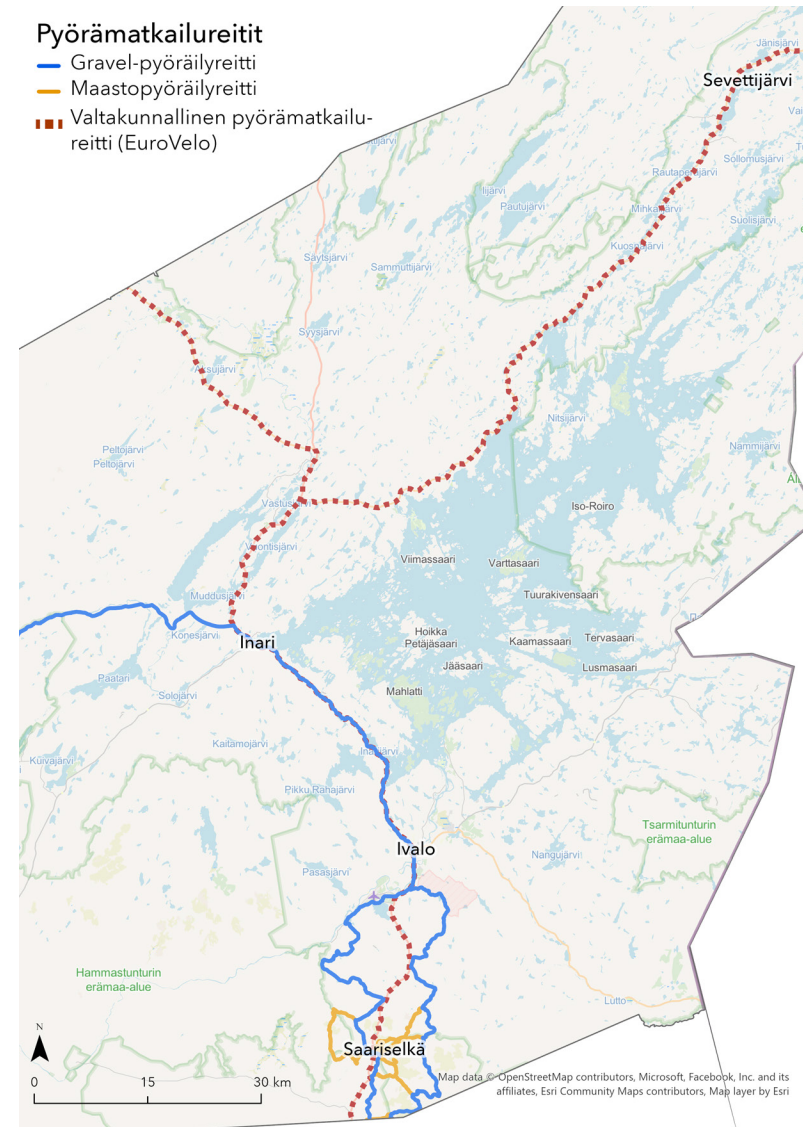
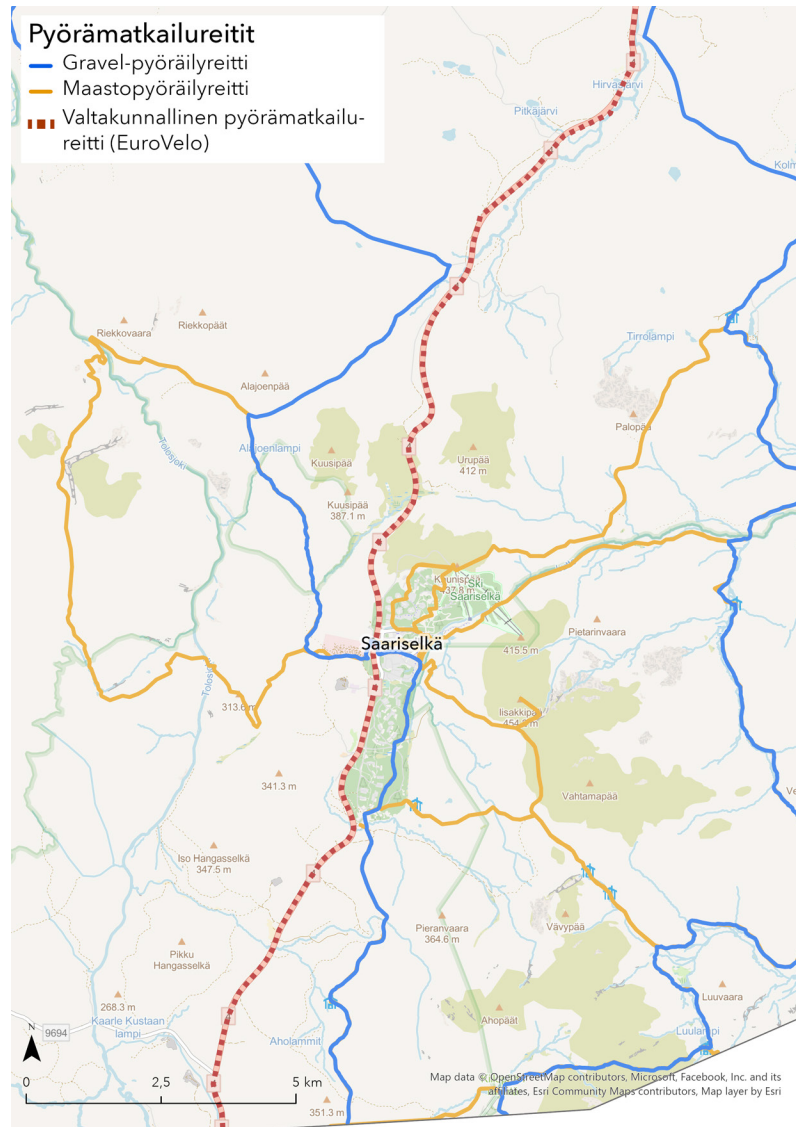
- **Latausmahdollisuus:** elektronisten laitteiden ja sähköpyörän akun lataus- mahdollisuus vierailun aikana.
- **Jalkapumppu:** pyörän pumppu, joka sopii yleisimpiin venttiileihin.
- **Vesipullon täyttö:** vesipullon täyttö tai tieto lähimmästä vesipisteestä / mahdollisuudesta ostaa vettä.
- **Tietoa alueesta:** tietoa alueen pyöräilyreiteistä, pyöräily-ystävällisistä palve- luista ja kulkuyhteyksistä.
- **Tietoa pyöräpalveluista:** tietoa alueen pyöränhuolto ja -vuokraus palveluista.
- **Ajantasaiset tiedot:** yrityksen aukioloajat ja tiedot tarjoamistanne pyöräi- ly-ystävällisistä palveluista ovat ajan tasalla yrityksen verkkosivuilla.

Miksi pyörämatkailua kannattaa kehittää?

Inari on jo nyt monille pyörämatkailijoille houkutteleva kohde. Kunnan laajuus ja pohjoinen sijainti ovat vetovoimatekijöitä, mutta tuovat toisaalta pyörämat- kailijalle myös haasteita, kuten pitkät välimatkat ilman palveluita tai puhelimen kuuluvuutta. Pyörämatkailun kehittämisessä Inarissa on vielä huomattavasti kasvupotentiaalia.

Pyörämatkailun kehittäminen tuo merkittäviä hyötyjä sekä yrityksille että kun- nan elinvoimalle. Pyörämatkailun sesonki ajoittuu pääasiassa sulan maan aikaan, joten siihen panostaminen on hyvä keino edistää ympärivuotista matkailua. Pyörämatkailijat hyödyntävät usein paikallisia palveluja, kuten ravintoloita, mat- kojensa aikana. Tämä tukee kylien yrittäjien elinkeinoa ja vahvistaa paikallistalo- utta. Pyörämatkailun suosion kasvu lisää myös esimerkiksi pyörävuokrauspalve- lujen kysyntää ja luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Kartat pyörämatkailureiteistä:

FAKTAKORTTI: Pyöräpysäköinti

Vaikka monet paikalliset jättävät pyörän Inarissa lukitsematta ja pyörävarkaudet eivät ole kunnassa olleet ongelma, on laadukas pyöräpysäköinti viesti pyöräilyn arvostamisesta ja tärkeää monille pyöräilijöille, erityisesti matkailijoille, joilla on käytössä vuokrattu pyörä tai oma arvokas menopeli. Myös osa paikallisista kaipaa pyöräpysäköintiä: asukastilaisuuksissa nousi esille, että pyöräpysäköintiä toivotaan ainakin Ivalossa kauppojen yhteyteen.

Pyöräpysäköinnin hyödyt yritykselle

Laadukasta pyöräpysäköintiä kannattaa tarjota, koska:

- Matkailijat uskaltavat tulla kohteeseen, jos sen edessä on pyöräpysäköinti. Kohteessa uskalletaan myös viipyä pidempään, jos voidaan luottaa, että pyörä ei katoa vierailun aikana.
- Pyöräpysäköinti viestii pyöräilijäystävällisyydestä ja tuo pyöräilijälle tervetulleen olon.
- Hyvin suunniteltu ja selkeästi osoitettu pyöräpysäköinti vähentää väärinpy-säköintiä ja pitää yrityksen edustan siistinä.

Telinemalli

Laadukkaassa pyöräpysäköinnissä on pyörätelineteline, johon polkupyörä tuetaan rungosta ja johon kaikenlaiset polkupyörät on helppo kiinnittää rungosta. Suositeltava telinemalli on kaariteline, joka on noin 85 cm korkea, noin 80 cm pitkä ja asennettu 100 cm välein. Oikein mitoitettuun kaaritelineeseen mahtuu pysäköimään polkupyörän molemmin puolin kaarta. Kaaritelineiden reunapaikat soveltuvat myös erikoispyörien pysäköintiin. Rengasteline ei ole suositeltava ratkaisu ainakaan ainoana vaihtoehtona, sillä se ei mahdollista pyörän runkolukitusta tai sovellu kaikenlaisille pyörille, kuten leveärenkaisille pyörille.

Kaariteline voidaan toteuttaa joko maahan perustettuna tai pinta-asennettuna. Alla on esitetty esimerkki suositellusta telinemallista molemmille vaihtoehdoille.

Pinta-asennettu: Elpac ELPARK Easy -kaariteline.

Kuva: ELPARK Easy (lähde: elpac.fi)

Maahan upotettu: AluShel BRANCH -pyöräteline

Kuva: AluShel BRANCH (lähde: alushel.fi)

Sijoitus

Pyöräpysäköinnin tulee olla helposti havaittavissa ja saavutettavissa. Ohjeita pyöräpysäköinnin sijoitukselle:

- Sijoitus lähellä kohdetta. Pyörällä on mahdollista päästä lähemmäs määränpäättä kuin autolla.
- Sijoitus lähellä pääovia.
- Pysäköinti on saapumissuunnasta katsottuna ennen kohdetta, jolloin pyörällä ei tarvitse ensin ohittaa kohdetta ja sen jälkeen kävellä takaisinpäin.
- Pysäköinti on selkeästi näkyvissä saapumissuunnasta tultaessa.
- Pyöräpysäköintiin saapuminen ei aiheuta vaaratilanteita pyöräilijöille eikä jalankulkijoille.
- Kaaritelineitä ei ole sijoitettu liian lähelle seinää.
- Pyöräpysäköintiin on olemassa pyöräily-yhteys ja mahdollisuus päästä pyörällä.
- Kaaritelineet sijoitetaan 1,0 m päähän toisistaan.

Lisää tietoa pyöräpysäköinnin suunnittelusta löydät esimerkiksi täältä: <https://www.hel.fi/static/kv/tontti/Tyopajanpiha/Liite-17-pyorapysakoinnin-suunnitteluohje.pdf>

Viestintä ja liikkumisen ohjaus

1. Viestinnän yhteistyöpalaverit

Otetaan kävelyyn ja pyöräilyyn kannustaminen vakioaiheeksi viestinnän yhteistyöpalaveriin. Palavereissa sovitaan yhteisesti lähiajan viestintätoimenpiteistä ja -aiheista.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta hallinto ja vapaa-aikatoimi	jatkuvaa toimintaa	kunnan omaa työtä

Vaikutavuus

Koululaiset

Turvalliset matkat

2. Viestinnän vuosikello

Toteutetaan jalankulkuun ja pyöräilyyn kannustavaa viestintää säännöllisesti ja suunnitelmallisesti viestinnän vuosikellon mukaisesti.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta hallinto ja vapaa-aikatoimi	jatkuvaa toimintaa	kunnan omaa työtä

Vaikutavuus

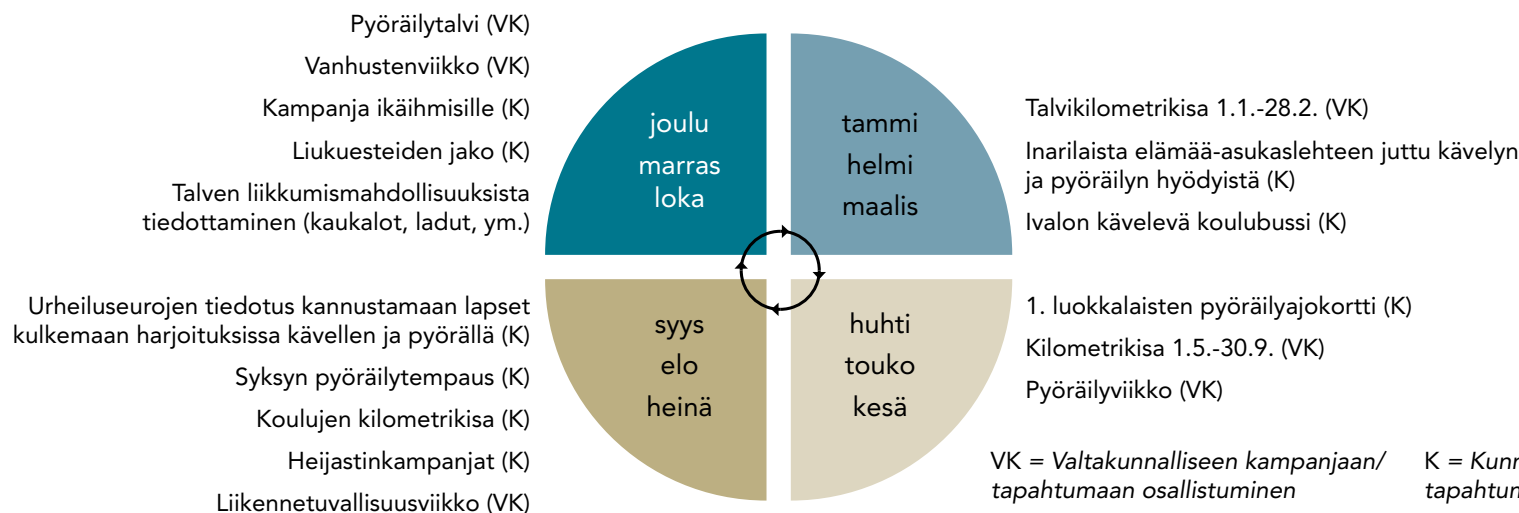

Koululaiset

Turvalliset matkat

Kävelyn ja pyöräilyn viestinnän vuosikello

3. Asukaslehden hyödyntäminen

Hyödynnetään asukaslehteä kävelyyn ja pyöräilyyn kannustamisessa: kerrotaan arkiliikkumisen hyödyistä ja kunnan liikkumismahdollisuuksista.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta hallinto ja vapaa-aikatoimi	jatkuvaa toimintaa	kunnan omaa työtä
Vaikuttavuus Lähiympäristö Turvalliset matkat		

4. Tietoisku yrityksille liikkumisen hyödyistä

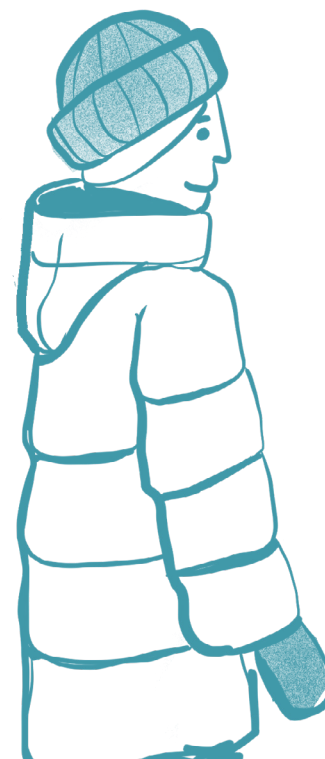
Pidetään yrittäjien aamukahveilla tietoisku aktiivisten työmatkojen vaikutuksista ja yrittäjien mahdollisuuksista tukea kävellen ja pyörällä liikkumista.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunta vapaa-aikatoimi ja Yritys- ja kehittämisspalvelut	2026	kunnan omaa työtä
Vaikuttavuus Turvalliset matkat		

5. Tapahtumien Lappi -sivuston käytön tehostaminen

Tehostetaan Tapahtumien Lappi – sivuston käyttöä tapahtumista tiedottamisessa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
Kunnan kaikki hallinnonalat	jatkuvaa toimintaa	kunnan omaa työtä
Vaikuttavuus Turvalliset matkat Pyörämatkailu		

FAKTAKORTTI: Koulujen saattoliikenne

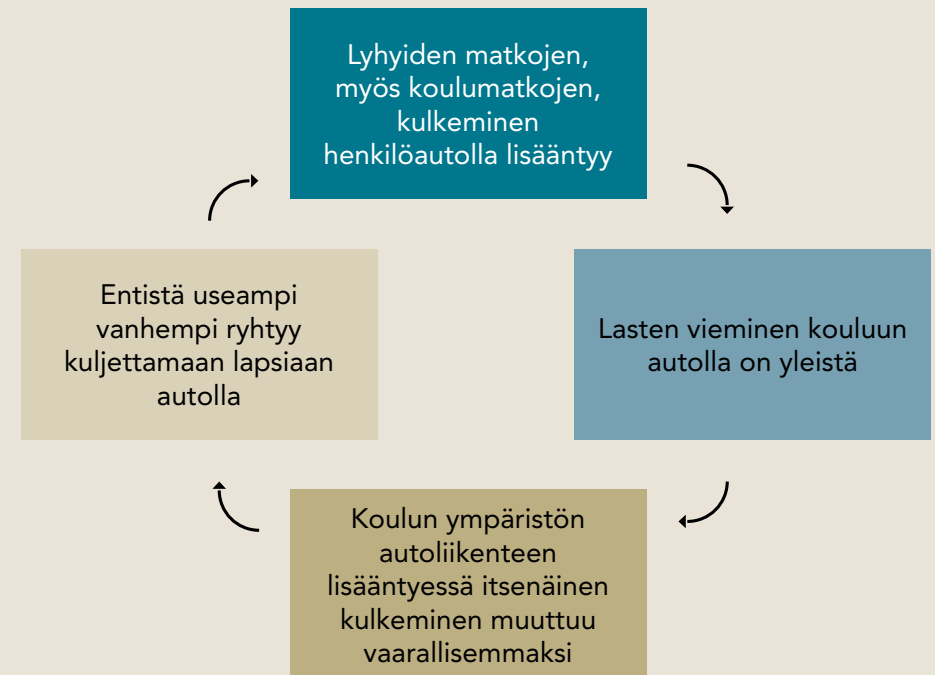
Aktiivisen koulumatkaliikkumisen hyötyjä

Aktiivisilla ja kestävillä koulumatkoilla lisätään lasten ja nuorten päivittäistä liikkumista sekä vähennetään liikenteen päästöjä. Itsenäinen liikkuminen kouluun kävellen ja pyörällä opettaa ympäristön hahmottamista, liikennesääntöjen opettelua ja vastuullisuutta. Kavereiden kanssa pyöräily ja kävely vahvistaa myös lasten ja nuorten sosiaalisia suhteita. Aktiivisen koulumatkan merkitys on sitä suurempi, mitä vähäisempää oppilaan kokonaisaktiivisuus on. Koulumatkalla saatu liikunta parantaa tutkitusti myös oppimista ja keskittymiskykyä koulussa.

Koulumatkojen noidankehä

Pyöräilyn lisäämisellä on potentiaalia vähentää saattoliikennettä ja parantaa liikenneturvallisuutta päiväkotien ja koulujen läheisyydessä. Lyhyiden koulumatkojen kulkeminen autokyydeillä on ilmiö, joka ruuhkauttaa koulujen lähiympäristöt aamuisin ja tekee ympäristön turvattoman tuntuiseksi kävellen ja pyörällä kouluun saapuville lapsille. Tämä taas lisää entisestään kyyditsemistä ja kävellen ja pyörällä tehtävien matkojen vähenemiseen johtava noidankehä on syntynyt.

Kuitenkin vain harva huoltajista tiedostaa, että lasten saattaminen kouluun kävellen ja pyörällä olisi ratkaisu koulun ympäristön liikenneturvallisuushaasteisiin. Kaarteen koulun oppilaiden vanhemmista vain 12 % vastasi, että koulun ympäristön turvallisuutta voitaisiin parantaa saattamalla lapset kouluun ensisijaisesti kävellen tai pyörällä.

Keinoja koulujen saattoliikenteen rauhoittamiseen ja turvallisuuden parantamiseen

Saattoliikenne on muodostuneen kulttuurin, rakennetun ympäristön, maankäytön ja liikennesuunnittelun tuottama monikerroksinen ilmiö. Koululaisten autokyydeissä on usein kyse aikuisten kulkutavoista ja perheen tottumuksista. Koulukeskus Kaarteen Fiksusti kouluun -huoltajakyselyssä 72 % vastaajista kertoi kulkevansa työmatkansa pääasiassa henkilöautolla. Lapset ja nuoret hyppäävät mielellään auton kyytiin, jos kyyti on tarjolla. Huoltajien vastausten mukaan lasta kuljetetaan kouluun autokyydillä perheen arjen sujuvuuteen liittyvien syiden takia: koulumatka on huoltajan työmatkan varrella, henkilöauto on kätevä tapa siirtää arjessa, halutaan varmistaa, että lapsi ehtii kouluun tai halutaan kuljettaa lasta talvella tai huonolla kelillä.

Keinoja liikkumistottumusten muuttamiseen kuitenkin on. Aktiivisen liikkumisen hyödyistä jaettavan tiedon ja kampanjoinnin lisäksi voidaan tehdä järjestelyjä, jotka kannustavat aikuisia ja lapsia vähempiin autokyyteihin tai osan matkan taittamisesta jalan. Koulujen pihoiden on totuttu suunnittelemaan pysäköintipaikkoja henkilökunnalle ja vierailijoille, ja pihoiden on muodostunut autoistuneita ympäristöjä sen sijaan, että tila annettaisiin lapsille ja nuorille. Liikennejärjestelyillä voidaan vähentää lyhyiden autokyytien houkuttelevuutta. Kouluille johtavia reittejä voidaan sulkea muulta kuin välttämättömältä autoliikenteeltä ja saattoliikenteen paikka voidaan sijoittaa hieman kauemmaksi koulusta. Näin päivään tulee hieman liikuntaa ja ulkoilua, vaikka osa matkasta taitettaisiinkin autokyydillä. Ivalossa järjestetty kävelevä koulubussi on hyvä esimerkki siitä, miten myös koulukyydeillä kulkevien arkeen voidaan saada lisää liikuntaa.

Ivalon Kaarteen koulun oppilaiden huoltajista noin 40 % on sitä mieltä, että 100–250 metriä olisi sopiva matka saattopaikan etäisyydeksi koululta ja 23 % pitää sopivana matkana 250–500 metriä. Huoltajista 21 % on sitä mieltä, että saattoliikennepaikan osoittaminen kauemmas koulun piha-alueesta olisi hyvä keino koulun ympäristön liikenneturvallisuuden parantamiseen. Jos uusi kävely- ja pyöräilysilta Ivalojoen yli rakennetaan, olisi kävelymatka siltä eteläpuolelta koululle noin 200 m. Uusi silta mahdollistaisi koulun saattoliikenteen jakamisen joen molemmin puolin, vähentäisi ruuhkia saattopaikalla ja lisäisi sillan eteläpuolelta jätettävälle lapsille liikuntaa koulupäiviin. Saattoliikenteen kokonaismäärä todennäköisesti laskisi, sillä kävelymatkat kouluun lyhentyisivät joen eteläpuolella asuivilta. Koulun oppilaista 79 % asuu joen eteläpuolella.

Koululaisten pyöräilymerkki

Saattoliikenteen vähentämiseen tähtäävien toimien lisäksi on tärkeää, että oppilaita kannustetaan ja opetetaan pyörän käyttöön niin koulumatkoilla kuin muillakin matkoilla. Kouluille on suunniteltu valmiita ideoita ja materiaaleja pyöräilyn tuomiseksi osaksi koulupäivää ja koulumatkaa. Yksi näistä on koululaisten pyöräilymerkki. Kouluille pyöräilykasvatuksen tueksi suunniteltu pyöräilymerkki koostuu kolmesta eritasoisesta opetuskokonaisuudesta:

- pronssinen pyöräilymerkki 1.-luokkalaisille,
- hopeinen pyöräilymerkki 2.-luokkalaisille ja
- kultainen pyöräilymerkki 3.-luokkalaisille.

Merkkien tueksi on rakennettu laaja-alaiset materiaalipaketit opettajille, lapsille ja heidän vanhemmilleen. Pyöräilymerkin suorittaminen toimii eräänlaisena pyöräilyajokorttina: kolmiportaisen merkin suorittaneella lapsella on hyvät valmiudet liikkua pyörällä alkuun aikuisen saattamana, lopulta itsenäisesti osana muuta liikennettä. (poljin.fi)

Esteettömyys

1. Kylien esteettömät lähivirkistysreitit

Saariselälle, Ivaloon ja Inariin kehitetään esteetön lähivirkistysreitti. Kohteet (Kelolampi, Anselminpuisto, Inarin rantareitti) on esitetty kylien kehittämissuunnitelmissa.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi	2026–2030	edellä esitetty kohteittain
Vaikuttavuus Lähiympäristö		

2. Levähdyspaikat

Lisätään penkkejä käytetyimmille reiteille ja käytetyimpiin kohteisiin. Tunnistettuja tarpeita ovat ainakin:

- Ivalo: linja-autoasema-Sairaala yhteys, Anselminpuisto
- Inari: kuntoportaiden alapää, rantareitti
- Saariselkä: tori, Kelolampi

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2026–2030	käyttötalous
Vaikuttavuus Lähiympäristö		

3. Suojateiden tyyppiratkaisun määrittäminen

Inarissa suojatiet on toteutettu pääosin reunakivettöminä toteutuksina. Ratkaisu on hyvä pyöräilijälle ja pyörällisillä apuvälineillä kulkeville, mutta ei palvele näkövammaisia käyttäjiä. Kehitetään Inarin olosuhteisiin sopiva ratkaisu, joka toimii reunakivettömässä ylityksessä ja opastaa myös näkövammaisia.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi: otetaan huomioon uudiskohteissa ja saneerauskohteissa	2026–2030	kunnan omaa työtä / konsulttityö, hinta-arvio 10 000–20 000 €
Vaikuttavuus Lähiympäristö		

4. Tärkeimpien suojatieilytysten tunnistaminen ja korjaaminen

Tunnistetaan kunnan katualueelta esteettömyyden kannalta merkittävimmät suojatieilytykset ja korjataan ne toimenpiteessä 3 määritellyllä tavalla. Korjataan myös esteettömyyskartoituksessa löydetty suojatiet, joissa on liian korkea reunakivi (Sairaalantie, Rantatie, Kaamostie, Piiskuntie).

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2026–2030	käyttötalous
Vaikuttavuus Lähiympäristö		

5. Esteettömyyspuutteiden korjaaminen uudelleen päällystysten yhteydessä

Uudelleenpäällystysten yhteydessä korjataan esteettömyyskartoituksessa esiin tulleet puutteet.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	2026–2030	investoinneissa asfaltoinnit
Vaikuttavuus Lähiympäristö		

6. Suojatiemaalausten ylläpito

Pidetään suojatiemaalaukset hyvässä kunnossa uudelleenmaalamalla merkinnät säännöllisesti. Näkyvät maalaukset helpottavat merkittävästi heikkonäköisten kadunylitystä ja parantavat liikenneturvallisuutta.

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi	toteutettu viimeksi kesällä 2025, jatkuva arviointi	käyttötalous
Vaikuttavuus Lähiympäristö Turvalliset matkat		

7. Kunnan kiinteistöjen sisäänkäyntien esteettömyyskorjaukset

Korjataan esteettömyyskartoituksessa tunnistetut kunnan kiinteistöjen sisäänkäyntien ja piha-alueiden esteettömyyspuutteet rakenteellisten mahdollisuuksien mukaan

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tilapalvelut ja tekninen toimi	2026–2030	käyttötalous
Vaikuttavuus Lähiympäristö		

Opastus ja viitoitus

1. Jalankulun ja pyöräilyn opastussuunnitelma

Opastus- ja viitoitussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen Saariselälle, Ivaloon, Inarin kirkonkylään ja Sevettijärvelle.

Yhtenäistetään ja päivitetään kunnan alueella olevat kävelyn ja pyöräilyn viitat ja opasteet. Tavoitteena on, että katuverkon opastus toteutetaan sinipohjaisilla opasteilla ja luontokohteiden opasteet ruskeapohjaisilla opasteilla. Aloitetaan Saariselän alueesta, jossa nykyinen opastus sekavin ja puutteellisin. Toimenpide edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa. Haetaan viitoituksen toteuttamiseen Traficommin investointiavustusta (rakennussuunnittelu ja rakentaminen).

Vastuutaho	Toteutusvuosi	Kustannusarvio
kunta tekninen toimi		suunnittelu noin 25 000- 40 000 €, toteutus 100 000 – 200 000 €

Vaikuttavuus

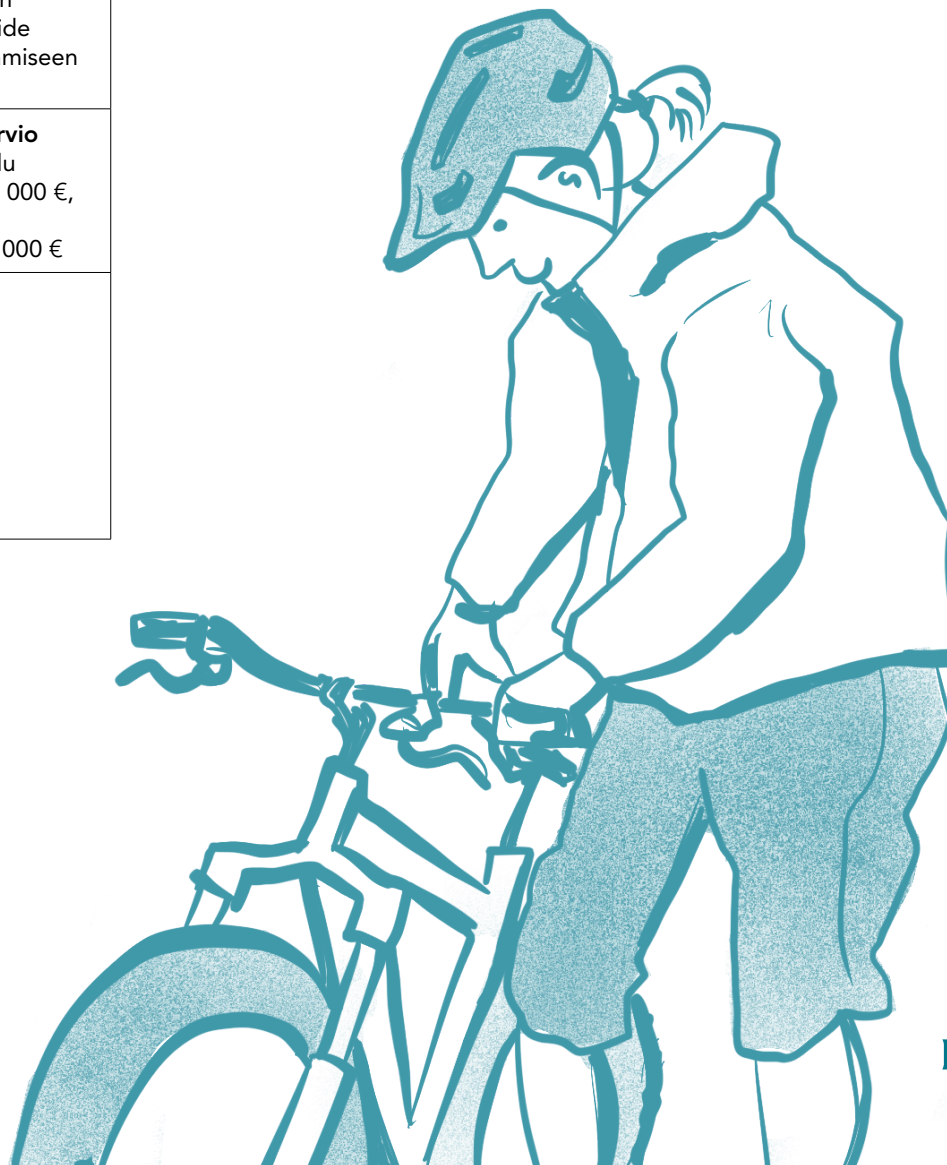
Pyörämatkailu

Lähiympäristö

Turvalliset
matkat

INARI

Voimakas luonnostaan